

DE

1942 – TRIDESET LET – 1972

DELAVSKA ENOTNOST

6. MAJA 1972 – ŠT. 18 – L. XXIX

pravi naslov za denarne zadeve
ljubljska banka

POMEMBNA SKUPNA SEJA PREDSEDSTEV
DVEH REPUBLIŠKIH VODSTEV

Sindikati in mladina o osnovnem splošnem in družbenem izobraževanju

Ustanovili so center za družbenopolitično
izobraževanje

Minuli četrtek je bila skupna seja predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in predsedstva republiške konference Zveze mladine Slovenije. Obravnavali so problematiko osnovnega splošnega izobraževanja zaposlenih in družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja delavcev. To pa je problematika, ki je enako pomembna za obe populaciji – za delavce in mladino – kot je ob koncu poudaril predsednik republiške konference Zveze mladine tovariš Živko Pregl.

Seji so prisostvovali tudi predstavniki Republiške konference SZDL, Zveze delavskih univerz in študentov, žal pa se vabilu niso odzvali predstavniki upravnih, strokovnih in samoupravnih republiških organov s področja izobraževanja pa tudi ne vabljeni predstavniki republiškega vodstva Zveze, komunistov Slovenije. Udeleženci razprave so to dejstvo kritično ocenili.

Sindikate in Zvezo mladine čakajo v prihodnje na področju osnovnega splošnega izobraževanja zaposlenih in družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja delavcev mnoge konkretne skupne naloge in akcije, za katere so se dogovorili in s katerimi bodo v pisni obliki seznanili svoja vodstva in članstvo. Na seji pa so ustanovili center za družbenopolitično izobraževanje sindikalnega in mladinskega kadra, ki bo začel delovati v Mladinskem domu v Bohinju.

Po obsežni in tehtni razpravi je predsednik republiškega sveta ZSS tovariš Tone Kropušek dejal, da ni naključje, da se je večina razpravljavcev v svoji razpravi osredotočila na rezultate, ki jih daje naš osnovnošolski sistem, kajti odtod izvirajo različne posledice za delavski razred in za mladino. Med drugim je dejal, da je za zmanjševanje osipa v osnovni šoli potrebno terjati od odgovornih večjo učinkovitost, mladina, ki uspešno ne dokonča osemletke, mora ostati na dolgu rednih šolskih institucij in izobraževalnih

SKLICAN PLENUM RS ZSS

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je sklicalo sejo republiškega sveta za 17. oziroma 18. maj. Republiški svet bo obravnaval ukrepe za odpravo nelikvidnosti, razpravljal pa bo tudi o osnovah novega davčnega sistema.

skupnosti, ne pa da to breme prepuščajo le političnim organizacijam in izvenšolskim institucijam.

Izveščke iz obsežne razprave na skupni seji bomo objavili v prihodnji številki.

»Vroč polemika« prosvetnih delavcev zavoljo vrednotenja službenih let
Berite na 9. strani:

Odpravimo kamen spotike

V novi proizvodni hali tovarne DANA na Mirni že delajo vsi polnilni stroji

Foto: A. AGNIC

MEDNARODNO SODELOVANJE SINDIKATOV

ZDOMCI – MOST prijateljstva med narodi

Tridnevni »sestanek sindikatov držav migracije in emigracije delovne sile« v Beogradu je vsestransko osvetlil položaj 10-milijonske armade delavcev-»zdomcev«, ki delajo v zahodni Evropi

Po tridnevem zasedanju se je 26. aprila zaključil v Beogradu sestanek sindikatov držav imigracije in emigracije delovne sile, ki je vsestransko osvetlil razmere desetmilijonske armade delavcev – zdomcev, ki so si poiskali zaposlitev v zahodnoevropskih državah. Ta sestanek je bil posvečen dogovoru, kako naj bi sindikati s skupnimi močmi izboljšali položaj teh delavcev, ki je zavoljo različnih vzrokov pogosto vse prej kot dober, čeprav so v načelu po svojih pravicah, ki izvirajo iz dela, izenačeni z domačimi delavci.

Pobudo za ta sestanek je dala Zveza sindikatov Jugoslavije, ki je opravila tudi večino priprav, ki so bile zanj potrebne. Deset sindikalnih organizacij – od skupno 26 organizacij iz 15 držav, kolikor jih je na tem sestanku sodelovalo – je še pred začetkom sestanka pisмено sporočilo udeležencem svoja stališča do problemov migracije delovne sile. To je bila solidna podlaga za poglobljeno razpravo o vzrokih in posledicah migracije delavcev.

Na dnevnem redu sestanka je bila razprava o naslednjih treh vprašanjih:

o politiki tržišča delovne sile in s tem vprašanjem povezani politiki gospodarskega razvoja;

o osnovnih problemih zdomcev;

o oblikah in vsebini dosedanjega in bodočega sodelovanja sindikatov za zaščito pravic ekonomskih emigrantov – tudi prek mednarodnih organizacij.

delavcev (STV), Sindikalna delavska zveza Španije (USO), Švicarska sindikalna zveza (USS), Zveza krščanskih sindikatov Švice (USC), Zveza sindikatov Švedske (LO), Splošna zveza tu-niških delavcev (UGTT), Sindikalna centrala Turčije (Turkis), ter Evropska organizacija Svetovne konfederacije dela (OE CMT) in stalni komitee CGT-CGIL (francoske in italijanske sindikalne centrale). Sestanku je prisostvoval tudi predstavnik Mednarodnega biroja dela (BIT), ki ima svoj sedež v Zenevi.

V komunikeju, ki je bil soglasno sprejet na sestanku, je poudarjeno, da je njegovo delo potekalo v konstruktivnem vzdušju, za katero so bila značilna prizadevanja, da je potreb-

no v duhu sindikalne solidarnosti proučiti najpomembnejše probleme migracijskih gibanj in poiskati najustreznejše ukrepe za njihovo ureditev.

Sindikati, ki so sodelovali na tem sestanku, – pravi komunike – menijo, da bi bilo koristno skupno izdelati dokumente o osnovnih zahtevah sindikatov na področju migracije, ki bi lahko bili baza za usklajene in skupne akcije. Komunike dalje navaja, da bodo prisotne delegacije priporočile svojim vodstvom, naj sprejmejo pobudo za drugo konferenco sindikatov držav imigracije in emigracije delovne sile, na kateri bi nadaljevali razpravo o konkretnih vprašanjih, kot so, denimo, enakost pravic delavcev – emigrantov, kontrola zaposlitve, strokovno izobraževanje itd. M. P.

vreme ni zanesljivo

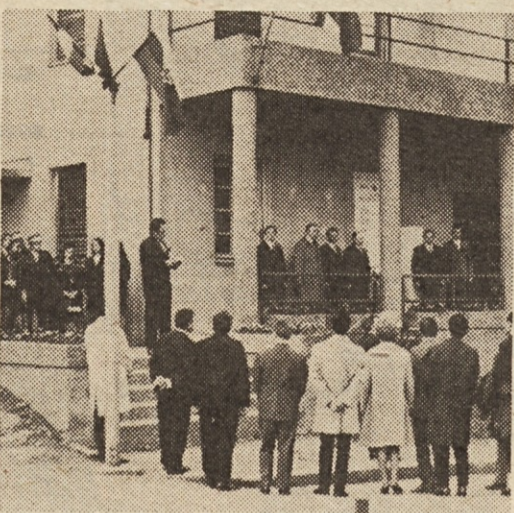
zanesljiv je

indip

FOTO KRONIKA ● FOTO KRONIKA ● FOTO KRONIKA

Pester in zanimiv spored prireditve ob letošnjem, že XI. tednu bratstva in prijateljstva občin Čakovec, Koprivnica, Ormož, Ptuj, Slovenska Bistrica in Varaždin je nedvomno dosegel svoj vrh s slavnostno akademijo v Ormožu, združenju s praznovanjem obletnice ustanovitve OF slovenskega naroda, mednarodnega delavskega praznika 1. maja, osemdesetletnice predsednika republike Josipa Broza Tita in dneva mladosti. Približno 150 udeležencem je na akademiji najprej spregovoril predsednik ObSS Ormož Alojz Balazič, potem pa je o sodelovanju delovnih ljudi z obeh strani Drave, pomenu mednarodnega delavskega praznika in Titovi vlogi med ljudsko revolucijo in v povojni socialistični graditvi naše države spregovoril član RS ZSS Humbert Gačnik. Po sklepu medobčinskega odbora občinskih sindikalnih svetov omenjenih občin so predsedniku republike Josipu Brozu Titu ob njegovem življenjskem jubileju podelili zlato plaketo „Medobčinsko sodelovanje, bratstvo in prijateljstvo“ v znak priznanja za njegovo doseganje dela, predvsem pa za krepitev bratstva, prijateljstva in razumevanja naših narodov. Srebrne plakete pa je kot priznanje za aktivno sodelovanje v tednih bratstva in prijateljstva po sklepu medobčinskega odbora občinskih svetov sindikatov navedenih občin prejelo tudi 26 posameznikov, sindikalnih organizacij in kulturno umetniških društev iz šestih občin. V kulturnem delu programa so sodelovali: godba na pihala iz Ormoža, ZKUD „Ivo Mikac“ iz Varaždina in Narodni ansambel „Žibrat“ iz Ivanjke. Ze pred akademijo pa je delegacija sindikalnih delavcev omenjenih sedmih podravskega občin položila tudi venec na spomenik borcem in žrtvam NOB v Ormožu. — Foto služba: DE

MARIBOR

BOLJE KOT PO KOLEKTIVNI POGODBI

Predsedstvo občinskega odbora sindikata storitvenih dejavnosti v Mariboru je razpravljalo o sklepanju delovnih pogodb med delavci in zasebnimi delodajalci na področju obrti in gostinstva. Te pogodbe bi morale biti že podpisane in verificirane pri oddelkih za gospodarstvo občinskih skupščin do 4. aprila, ker pa založnik ni poskrbel za pravočasno dobavo obrazcev, se v Mariboru niso mogli držati tega roka. Po podatkih strokovnih služb je v Mariboru zaposlenih pri zasebnih delodajalcih kakih 1200 delavcev, obrazcev za pogodbe pa so imeli le za polovico vseh pogodb. Zaradi tega je bilo do 20. aprila sklenjenih in registriranih le 350 pogodb.

Člani predsedstva so na seji ugodno ocenili doslej sklenjene pogodbe. Delodajalci so namreč v celoti upoštevali zahteve kolektivnih pogodb, še več, v večini primerov bodo dobivali zaposleni višje osebne dohodke, kot so predvideni v kolektivnih pogodbah.

Na seji so razpravljali tudi o nekaterih pojavih v obrtnih podjetjih Nikrom in Torbar ter v gostinskem podjetju Tabor. Na različne slabosti, predvsem na neurejene medsebojne odnose, nepravilnosti pri nagrajevanju in drugo, so opozorile zlasti minule letne konference osnovnih sindikalnih organizacij v teh treh kolektivih. Predsedstvo občinskega odbora sindikata storitvenih dejavnosti je zato sklenilo, da bodo v kratkem pripravili v vseh treh delovnih organizacijah skupne sestance z izvršnimi odbori sindikalnih organizacij, povabili pa bodo tudi predstavnike samoupravnih organov in vodstev podjetij.

D. P.

Za šestino delavcev gre!

O stališčih in sklepih skupne seje sekretariata CK ZKS in predsedstva RS ZSS o samoupravljanju delavcev v dislociranih enotah združenega dela

Poročali smo že, da sta se ob koncu minulega meseca v novomeški tovarni Novoteks sestala na razširjeno skupno sejo sekretariat CK ZKS in predsedstvo republiškega sveta ZSS. Tema tega razgovora, ki so se ga udeležili med drugim tudi predstavniki novomeškega političnega in gospodarskega življenja, je bila ocena samoupravnega položaja delavcev v dislociranih enotah. Ze v prejšnji številki našega tednika smo tudi napovedali, da bomo prihodnjič posvetili več pozornosti dokumentu, ki vsebuje stališča in sklepe te skupne seje.

Izhodiščna ugotovitev skupne seje je, da moramo položaj delavcev v dislociranih enotah obravnavati kot eno izmed pomembnih vprašanj pri uveljavljanju samoupravnih odnosov na podlagi ustavnih dopolnil. Neposredno pobudo za obravnavo tega vprašanja nasploh in prav v sedanjem trenutku pa pomenijo nekatere ugotovitve iz dosedanje prakse. Le-te bi lahko približno takole povzeli:

Vse dosedanje ocene in analize o položaju delavcev v dislociranih enotah opozarjajo na številna neurejena vprašanja, ki pogosto sprožajo dezintegracijske procese in omejujejo samoupravne pravice in dolžnosti delavcev v teh enotah. Nikakor pa ne gre za nepomemben problem, saj je v vseh dislociranih enotah v naši republikli zaposlenih približno 100.000 delavcev! Torej gre za položaj približno šestine vseh, ki so pri nas zaposleni v družbenem sektorju. Dosedanje izkušnje tudi jasno potrjujejo spoznanje, da samo na samoupravni podlagi urejeni odnosi, ki temelje na določilih ustavnih dopolnil, zagotavljajo trajno ekonomsko povezanost teh enot v delovne organizacije, da samo samoupravno urejeni odnosi spodbujajo ustanavljanje novih dislociranih enot na podlagi združevanja sredstev, znanja, tehnologije in vseh drugih interesov, kar je hkrati tudi perspektiva trajnega proizvodnega in poslovnega povezovanja.

Ob tako zasnovanem izhodišču dokument poudarja, da so lahko le delavci nosilci boja za spreminjanje svojega družbeno-ekonomskega položaja. V ta prizadevanja pa se vključujeta kot organizirana politična sila tako zveza komunistov kot zveza sindikatov. Neposredne naloge komunistov in članov sindikatov pa dokument opredeljuje v trinajstih točkah programa za skupno akcijo. Naj na nekatere od njih še posebej opozorimo.

Dislocirane enote so realnost in perspektiva; zaradi integracijskih procesov, razvoja komunalnega sistema in zavoljo vse večje povezanosti združenega dela pa je nujno potrebno nenehno spremljati odnose tako v teh enotah kot v širših organizacijskih oblikah združenega dela. Le taki odnosi, ki bodo temeljili na ustavnih dopolnilih, zagotavljajo racionalno združevanje sredstev, znanja, programiranje razvoja in uresničevanje vseh drugih skupnih interesov.

Dejstvo, da so te enote teritorialno ločene od drugih delov delovne organizacije, prav tako narekuje, da delavci v takem organizacijskem delu ugotavljajo možnosti za oblikovanje temeljnih organizacij združenega dela, ki naj zagotovijo, da se bo na podlagi čistih medsebojnih računov okrepil interes za delovanje v integrirani delovni organizaciji. Pri oblikovanju TOZD je zato potrebno upoštevati tako tehnološke, ekonomske kot sociološke aspekte, predvsem pa se je treba ovesti dejstva, da ni enotnih shematičnih meril za ustanavljanje temeljnih organizacij.

Čeprav so delovne organizacije podpirale samoupravne sporazume o usmerjanju in delitvi dohodka, so še vedno občutne razlike v pravicah iz delovnega razmerja med tistimi delavci, ki so zaposleni v matičnem podjetju, in tistimi v dislociranih enotah. Te razlike se razširjajo tudi na področje socialnega varstva, šolstva, otroškega varstva itd. Zato je ena od nalog tako sindikatov kot zveze komunistov, da se borijo za to, da se pri urejanju samoupravnih odnosov in položaja delavcev uskladi njihove pravice tako v združenem delu kot tudi v občini in v krajevni skupnosti. Delovne skupnosti posameznih organizacijskih delov morajo imeti na podlagi ugotovljenih skupnih interesov enake materialne možnosti in možnosti za vključevanje v planiranje razvoja svoje družbenopolitične skupnosti.

Premagati je treba nesprejemljivo miselnost nekaterih, ki zavračajo sleherni solidarnost, češ da uresničevanje pravic delavcev v dislociranih enotah omejuje perspektivo in standard zaposlenih v matičnih podjetjih. Pretnje o opuščanju dislociranih enot je treba prav tako preprečiti, kot je treba preprečiti težnje po neutemeljeni odepitvi posameznih enot. Uresničevanje samoupravnega položaja delavcev v dislociranih enotah ne pomeni razbijanja dosežene stopnje racionalnega združevanja različnih strokovnih opravil; ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela pa bo terjala tudi več naporov in sredstev za družbeno-ekonomsko izobraževanje delavcev, da bi tako lahko še učinkoviteje gospodarili v interesu enote in delovne organizacije kot celote. V delovnih organizacijah z dislociranimi enotami je treba tudi razmeram in potrebam primerno prilagajati oblike medsebojnega obveščanja in komuniciranja, da bi tako zagotovili stalno možnost vplivanja in usklajevanja interesov med posameznimi deli.

Kar pa zadeva družbenopolitične organizacije, dokument poudarja predvsem njihovo dolžnost, da preučijo oblike političnega delovanja in organiziranja v integriranih podjetjih in v dislociranih enotah, da izoblikujejo o tem jasna in konkretna stališča in delovne programe. V vsaki dislocirani enoti je treba z intenzivnejšim političnim delovanjem v kolektivno omogočiti formiranje organizacij zveze komunistov, sindikata in mladine, po drugi strani pa dokument zavezuje vse člane zveze komunistov in sindikatov v dislociranih enotah, da sodelujejo pri izdelavi programov in pri ugotavljanju dejanskih možnosti za uresničitev odnosov na podlagi ustavnih dopolnil ter da predlagajo ustanovitev temeljne organizacije združenega dela.

NA ROB BLEJSKEMU POSVETOVANJU O URESNIČEVANJU USTAVNIH DOPOLNIL V KOLEKTIVNIH PTT PROMETA JUGOSLAVIJE

Še so vozli in zanke

Skupnost JPPT in zvezni odbor sindikata delavcev v prometu in zvezah Jugoslavije sta pred prvomajskimi prazniki na Bledu organizirala dvodnevno posvetovanje o uresničevanju ustavnih dopolnil v delovnih organizacijah PTT prometa Jugoslavije. Udeležilo se ga je kakih 300 predstavnikov PTT podjetij iz vse države z željo, da bi ocenili dosedanje delo in priprave na uresničevanje ustavnih dopolnil ter da bi razčistili dileme, ki se v PTT kolektivih odpirajo ob tem vprašanju. Oboje naj bi pomenilo osnovo za dogovor o bodočem delu in snovanjih v zvezi z ustanavljanjem temeljnih organizacij združenega dela, od česar je v znatni meri odvisna tudi prihodnja organiziranost skoraj 42.000-članske družine — jugoslovanskih PTT delavcev.

DVE „STRANKI“

Žal je treba ugotoviti, da je posvetovanje ostalo na ravni ugotavljanja sedanjih razmer in brez konkretnih napotkov za bodoče delo. Zakaj tako mnene in vtisi?

Res je, da so predstavniki posameznih PTT kolektivov nazivali obilo izkušenj iz dosedanjega dela v zvezi z oblikovanjem temeljnih organizacij združenega dela. Marsikje so iz razprav v ožjem krogu že prešli tudi na javne razprave po kolektivih in zanje pripravili gradivo z variantnimi rešitvami, ki ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela predvidevajo tudi na ravni funkcionalno ali teritorialno zaokroženih enot znotraj sedanjih podjetij. Izkušnje torej pričajo, da v delu PTT kolektivov vlada pripravljenost in prepričanje, da je do enakih in še boljnih rezultatov mogoče priti tudi z decentralizacijo upravljanja in odločanja, torej z ustanavljanjem temeljnih organizacij združenega dela, kar pa ne pomeni tudi razbijanja podjetij.

Druga „stranka“, če naj tako rečemo, pa zastopa za zdaj še večinsko mnenje, da se je najprej treba spozumeti o dilemah in počakati na sistemske rešitve, s katerimi bi se zboljšal ekonomski položaj PTT dejavnosti kot celote, šele potem pa začeti razmišljati o ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela. Najvažnejša dilema naj bi bila v tem, na kakšni ravni naj bi ustanavljali temeljne organizacije združenega dela. Najbolj primerno raven naj bi predstavljale omrežne skupine, torej sedanja podjetja. To pomeni, da bi sedanja podjetja

preprosto preimenovali v temeljne organizacije združenega dela in poskrbeli za „lepote“ popravke, v bistvu pa bi ostali pri sedanjih organiziranosti in tudi pri sedanjih možnostih delavcev, da sodelujejo in vplivajo pri sprejemanju odločitev.

JE GENERALNI DIREKTOR PRESEKAL VOZEL?

Zavoljo nasprotujočih si stališč se blejsko posvetovanje seveda ni moglo zaključiti drugače kot z načelnimi ugotovitvami, da predloženo gradivo predstavlja osnovo za nadaljnja snovanja in da je treba pospešiti prizadevanja za ustanavljanje te-

meljnih organizacij združenega dela. Odkrito povedano: blejsko posvetovanje se je torej zaključilo malone brez pravega rezultata, čeprav so njegovi udeleženci zanj porabili najmanj 1000 delovnih dni.

Zapisali pa bi še nekaj! Čeprav se čudno sliši, je vseeno res, da beseda generalnega direktorja JPPT za vse jugoslovanske PTT delavce pomeni najvišji zakon. Generalni direktor Prvoslav Vasiljević pa je jasno poudaril, da smisel sprememb ni v tem, da bi iskali nova imena za sedanje oblike organiziranosti in odločanja v JPPT, temveč gre za to, da bi odločanje kar najbolj približali slehernemu zaposlenemu. Če bo njegova beseda pomenila zakon tudi v zvezi z uresničevanjem ustavnih dopolnil v JPPT, bodo udeleženci blejskega posveta v svojih kolektivih lahko povedali, da niso bili samo na vikendu, ki ga je pokvarilo slabo vreme, ampak so tam dobili tudi napotke za bodoče delo.

M. GOVEKAR

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Prosim, da mi odgovorite na vprašanje, ali je kvalificirani delavec upravičen do višjega osebnega dohodka od priučnega delavca, čeprav oba opravljata povsem enako delo oziroma naredita enako število izdelkov.

ODGOVOR:

Čeprav v svojem vprašanju omenjate, da ste nagrajevani po učniku in da oba delavca naredita enako število enakih izdelkov, bi vam težko kategorično pritrdilo odgovorila. Kljub temu, kar navajate v vprašanju, je možno, da ima delavec z višjo kvalifikacijo tudi nekoliko višji osebni dohodek. To je namreč odvisno od ustreznih določb pravilnika o delitvi osebnih dohodkov podjetja, v katerem delata. Od česa vse je odvisen delavecov osebni dohodek, je določeno v tem pravilniku in je možno, da se med drugim upošteva tudi stopnja delavčeve strokovne izobrazbe, dolžina delovne dobe in še kaj drugega. Najbolj točen odgovor boste dobili v že omenjenem pravilniku vašega podjetja.

M. LIPUŽIČ

VPRAŠANJE:

V prometni nesreči sem dobil poškodbe, zaradi katerih sem bil 14 dni v bolnišnični staležu. Oseba, ki je povzročila nesrečo, je bila kaznovana pred sodnikom za prekrške in mi je tudi poravnala odškodnino zaradi izgube pri zaslužku ter za popravilo mojega

vozila. Zanima me, ali lahko zahtevam tudi odškodnino za prestante bolečine, ki sem jih čutil še približno mesec po nesreči ter v kakšni višini?

M. N. — LJUBLJANA

ODGOVOR:

Vsekakor imate pravico zahtevati tudi odškodnino za prestante fizične bolečine v času poškodbe in po njej, dokler so seveda trajale. Ni nam pa mogoče povedati višine, saj ni predpisa, ki bi določal da „stane“ bolečina toliko in toliko dinarjev. Ker je bolečina nekaj povsem subjektivnega, boste morali višino zadevne odškodnine določiti sami; potlej pa se vsekakor posvetujte z odvjetnikom, ki vam bo lahko povedal, koliko po navadi prisidijo sodišča za podobne primere. Tudi pri tem bo upoštevanih več elementov, zato vam glede na skope podatke, ki jih v vprašanju navajate, konkretnega zneska ne bi mogli svetovati, lahko pa se oglašite v naši službi na razgovor.

M. LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE
POSTREŽBE, ZMERNIH CEN,
POJEM DOBREGA NAKUPA

TRGOVSKO PODJETJE
nama
LJUBLJANA

KOMENTATORJEV STOLPEC

Kako pomagati industriji usnja in obutve?

Znano je, da mora industrija za predelavo kože upoštevati polovico surovin za svoje izdelke. Dolarske cene za surove kože pa so že v zadnjem tromesečju lani narasle povprečno za 25 %, letos pa še naprej naraščajo. Tako so se na primer podražile volvske kože v Avstraliji od oktobra lani do februarja letos za 41 %, kravje v ZDA za 30 %, telečje kože v ZDA za 42 % itd.

Cene domačih kož so v primerjavi s svetovnimi prenižke, zato so zbiralci kož veliko bolj zainteresirani za izvoz kož kot pa prodajo doma. Domača industrija mora tudi tisti del surovih kož, ki jih uspe nakupiti doma, plačati po višjih cenah, kot so določene. Če se hoče industrija usnja in obutve oskrbeti z usnjem, ga mora prav tako plačevati po „nedovoljenih cenah“. Da lahko eni in drugi to počno, navajajo nekatera podjetja v zadnjem času neresnične izdelke in druge nepravilne podatke o blagu.

Posledica opisanih razmer je, da so proizvajalci govejega usnja praktično brez zaloga, da zmanjšujejo ali celo ustavljajo proizvodnjo. Posebno kritičen položaj je v tovarni usnja Šoštanj, kjer je izkazana izguba v zadnjih mesecih že enaka izplačanemu bruto osebnim dohodkom delavcev. Na splošno pa v obutveni in galanterijski industriji ožijo program proizvodnje, s čimer omejujejo tudi možnosti za nadaljnje vključevanje na zahodnoevropska tržišča. Zadnji ukrepi ZIS so le delno zboljšali položaj usnjarske in obutvene industrije.

Devalvacija je močno prizadela podjetje Peko, ki mora upoštevati reprodukcijski material zaradi izdelave modne obutve za izvoz, nekoliko manj pa Planiko, ki izvažajo v glavnem športno obutev. Obe podjetji pa imata težave pri nabavi usnja. Povečanje cen obutve proizvajalcem za 4 % na račun prometnega davka namreč še zdaleč ne pokriva povečanih stroškov zaradi devalvacije in zvišanih cen usnja. Usnjariji so povečali ceno usnja za več kot 11 %, kolikor je bilo odobreno z odlokom ZIS. Čeprav je velika konjunktura za proizvode slovenske obutvene industrije na zunanjih tržiščih, so podjetja te industrije zavoljo stalnega spreminjanja deviznega režima in carinske politike v vedno težjem položaju in negotovosti.

Podjetja te panoge zato predlagajo, naj bi čimprej sprostil cene surovim kožam, usnju, obutvi in galanteriji; določali naj bi jih na osnovi sporazuma med proizvajalci in potrošniki. Če pa tega predloga ne bi bilo možno uresničiti, bi morali vsaj začasno prepovedati izvoz surovih kož ter določiti višje cene surovinam in izdelkom. Pri uvozu pomožnega materiala in opreme za usnjarsko-predelovalno industrijo bi nujno morali znižati tudi carine, izvoz obutve in galanterije na konvertibilno področje pa spodbuditi z dodatnimi premijami. In končno – za izvoz na vzhodna tržišča je treba priznati višji tečaj obračunskega dolarja, če ga želimo ekonomsko spodbuditi.

V. B.

UPRAVNI ODBOR REPUBLIŠKE GOSPODARSKE ZBORNICE:

Kritično o delitvi

Člani upravnega odbora republiške gospodarske zbornice so na svoji zadnji seji posvetili največ pozornosti slovenskemu predlogu osnutka zakona o finančnem poslovanju s tujino, nič manj pa jih ni „ogrela“ tudi razprava o prvih izkušnjah družbenega usmerjanja delitve dohodka in osebnih dohodkov.

Delovni razgovor o neuspelem posegu slovenskega gospodarstva s svojima zakonskima osnutkoma je vnovič potrdil spoznanje, da se zvezna administracija noče odreči vplivnemu položaju, na področju našega deviznega in finančnega poslovanja s tujino.

Znano je, da sta doslej pri nas zunanjetrgovinsko poslovanje s tujino urejala zakon o deviznem poslovanju s tujino in zakon o kreditnih poslih s tujino. Spremembe v strukturi nacionalnega gospodarstva pa so, umljivo, terjale usklajevanje ali korenito spremembo obeh dosedanjih zakonskih dokumentov. Zato je skušal slovenski predlog uveljaviti predvsem načelo, da so devize, pridobljene z izvozom, last tiste gospodarske organizacije, ki je izvažala. Skratka: devize naj bi predstavljale del premoženja gospodarske organizacije in ne bi bile več v „posesti“ države, ki je doslej na to priznavala podjetjem le devizno participacijo.

Razprava je nedvoumno potrdila, da smo skušali s tem predlogom prispevati k postopni liberalizaciji trgovinskega poslovanja s tujino. Toda asociacija slovenskega gospodarstva, predvsem pa predlagatelj zakonskega osnutka komite za ekonomske odnose s tujino republiškega izvršnega sveta, nista uspela, saj so v Beogradu doslej upoštevali le nekatere temeljne postavke o oblikovanju deviznega trga. S tem je praktično odpadla vsaka možnost, da bi na zvezni ravni v predvidenih razpravah o bodočem deviznem in finančnem poslovanju sploh resno vzeli v pretres slovenski predlog. Njegove snovalce lahko potolažimo le s tem, da ga bodo zvezni organi vsaj po obljubah sodeč, upoštevali takrat, ko bodo usklajevali zvezni zakon z ostalimi variantami.

KJE NAJTI IZHOD
IZ SLEPE ULICE?

Nobene dvoma ni, da se samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje lahko uspešno razvija samo v razmerah dokaj stabilnega tržnega gospodarstva. Prav to kažejo tudi prve izkušnje o izvajanju

družbenega usmerjanja delitve dohodka in osebnih dohodkov v Sloveniji. Zato je upravni odbor republiške gospodarske zbornice zavzel odločna stališča o sedanjem, izredno kritičnem položaju številnih gospodarskih panog, ki spričo veljavnih ekonomskih ukrepov poslujejo z izgubo ali so se celo znašla na robu rentabilnosti.

Očitno je, da je tak položaj povzročil asociaciji slovenskega gospodarstva nemalo preglavic, saj jo je praktično onemogočil v njenih težnjah za dosledno izvajanje in spoštovanje določenih samoupravnih sporazumov. Prav zaradi tega so na seji upravnega odbora republiške gospodarske zbornice opozorili na nevarnost razpada celotnega sistema usmerjanja delitve dohodka v Sloveniji! Zakaj bi se otresali resnice, da se danes pogoji gospodarjenja bistveno razlikujejo od tistih, ki so veljali ob sklepanju sporazumov! Sistem zamrzjenih cen in višja raven osebnih dohodkov sta

poleg devalvacije, nelikvidnosti in problemov v kreditno-monetarni politiki pripeljala do usodne meje že mnoge naše gospodarske organizacije. Zato bi sleherno, še tako nezadno in za mnoge „neopazno“ povečevanje osebnih dohodkov pomenilo lahko v Sloveniji občuten padec podjetniške akumulacije. Zavedati pa se tudi moramo, da smo z našim gospodarstvom pravzaprav del enotnega jugoslovanskega tržišča, kjer pa osebni dohodki kljub republiškim dogovorom nekontrolirano naraščajo domala že z meteorsko naglico. Po mnenju članov UO GZS bi zato kazalo zasnovati bodisi enotno akcijo na zvezni ravni ali pa se odločiti za medrepubliški dogovor o preprečevanju nekontrolirane rasti osebnih dohodkov. Republiški izvršni svet in skupščino namerava zbornica opozoriti na nujnost podrobne analize o stanju na področju družbenega usmerjanja delitve dohodka in osebnih dohodkov. Če bo ta zbornični predlog sprejet, bomo v Sloveniji za nekaj časa še morali počakati na skupščinsko razpravo o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov.

-vk

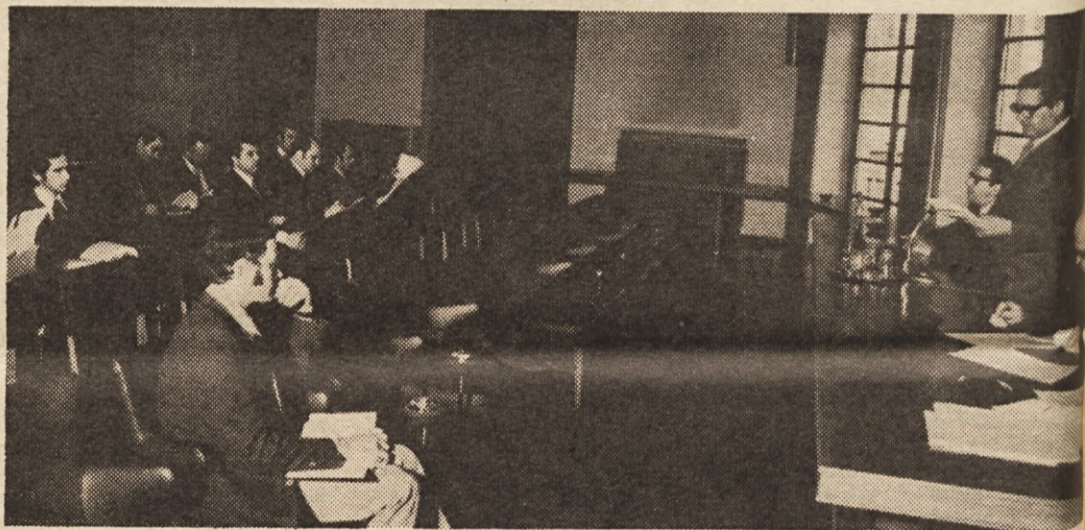
ZAKAJ IZGUBE?

Zaključni računi gospodarskih organizacij za leto 1971 so pokazali, da so elektroenergetska podjetja – brez distribucijskih – v Sloveniji zaključila poslovanje z izgubo 78,2 milijona dinarjev. Do izgube je prišlo zaradi izredno sušnega leta, kar je povzročilo povečanje proizvodnih stroškov in tudi večji uvoz energije od predvidenega. K povečani izgubi je veliko prispeval tudi kasnejši začetek obratovanja TE Šoštanj III.

Posledica izgub v slovenskem elektrogosodarstvu je zdaj nelikvidnost vseh elektrogospodarskih proizvodnih in prenosnih organizacij, ki zato ne morejo več redno izplačevati osebnih dohodkov niti obveznosti premožnikom in dobaviteljem električne energije iz drugih republik. Razen tega te organizacije do nadaljnjega tudi ne morejo začeti s predvidenimi investicijami.

Zavičevanje gradnje novih objektov, kot sta jedrska elektrarna Krško in TE Šoštanj IV, ima lahko težke posledice za celoten razvoj naše republike. Kljub pravkar zgrajeni TE Šoštanj III bo že od leta 1974 dalje elektroenergetski primanjkljaj Slovenije naglo naraščal. V letu 1974 bo mogoče ta primanjkljaj še pokrivati iz drugih področjih Jugoslavije, medtem ko bo oskrba v letu 1975 že kritična!

ph

Pred prvomajskimi prazniki so v italijanski Gorici odprli sejem ESPOMEGO 72. Kakih 300 razstavljalcev iz Italije, Avstrije, Madžarske in Slovenije je na več kot 11.000 kvadratnih metrih razstavnih površin prikazalo predvsem izdelke obrti, gradbene keramike, izletniške opreme, kmetijske in posebej vinogradniške stroje in izdelke živilske industrije, na Starem gradu pa je bil pregled evropskih belih vin. Slovenijo je zastopalo sedem trgovskih in proizvodnih podjetij, bela vina pa je razstavilo večjih slovenskih proizvajalcev vin.

Teden dni pred otvoritvijo sejma ESPOMEGO 72, ki je letos že drugič, je predsednik Gospodarske zbornice za Goriško pokrajino DELIO LUPIERI na tiskovni konferenci seznanil italijanske in jugoslovanske novinarje z letošnjim sejmom in z načrti, ki jih imajo za gradnjo novih večjih razstavnih prostorov v prihodnje.

Trgovinska menjava med Jugoslavijo in Goriško pokrajino v zadnjih letih ni zadovoljiva, saj povečuje le uvoz iz goriške pokrajine in to kar 44 % v prvih treh mesecih lanskega leta v primerjavi istim obdobjem 1970. leta. Jugoslovanski izvoz, ki je bil že 1970. leta za pol manjši od uvoza, pa je tudi lani ostal nespremenjen. Posebna mešana komisija, ki so jo pred kratkim ustanovili, naj bi skušala izboljšati neugodno medsebojno trgovinsko menjavo.

A. A.

V OBJEKTIVU

Tovarna z dvema delavcema

Splošno gradbeno podjetje Stavbenik iz Kopra bo letos slavilo svojo petindvajsetletnico. Iz majhnega, skoraj obrtniškega podjetja, ustanovljenega takoj po vojni, je z razvojem in z združevanjem (Obnova, Gradbenik, Sloga) leta 1960 nastalo podjetje Stavbenik. Danes Stavbenik že dolgo ni več med najmanjšimi slovenskimi gradbenimi podjetji, saj na gradbiščih na obalnem področju in v Ljubljani dela že več kot 1.000 njegovih delavcev. Tudi skrb za mehanizacijo, ki so jo samo v letu 1971 povečali za 83 %, jih uvršča pod sam vrh slovenskih gradbenih podjetij.

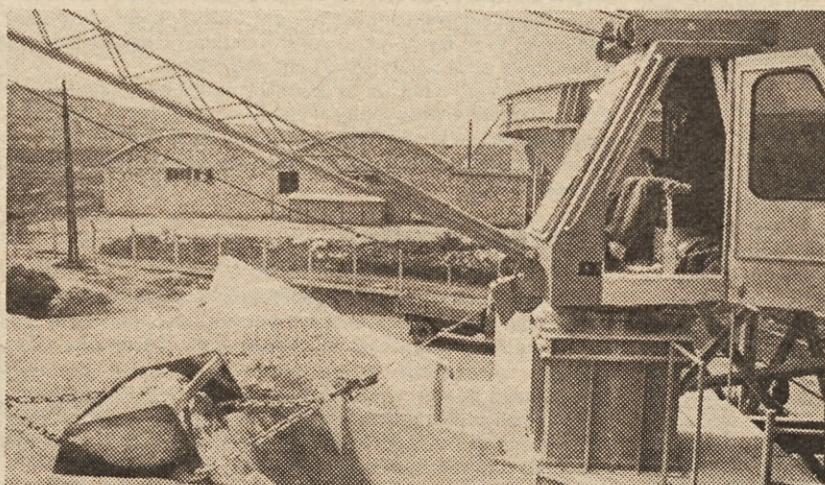
Eden od korakov k boljši opremljenosti in k industrijs-

skemu načinu gradnje je nova betonarna, ki so jo te dni dogradili v Izoli. To bo centralna betonarna za vse obalno področje in je tehnično in tehnološko najbolj izpopolnjen tovrstni obrat, kar jih je na evropskem tržišču, veljal pa je 5,6 milijona dinarjev.

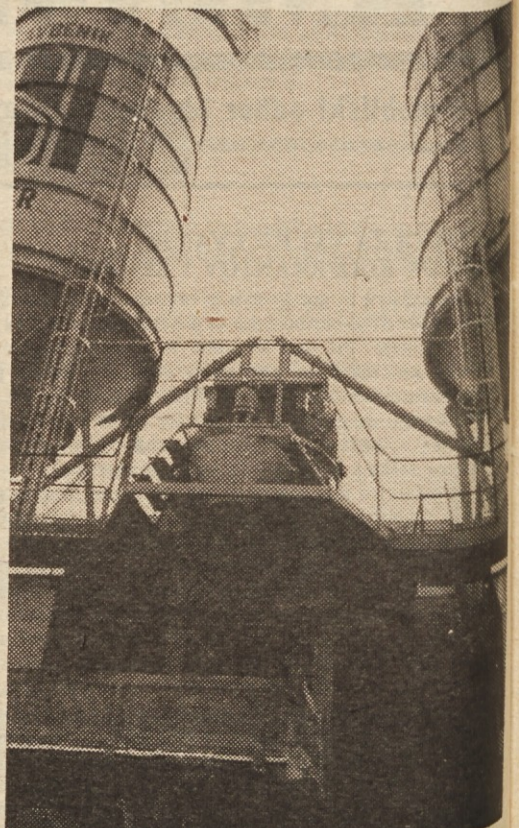
S celotno betonarno upravljata samo dva delavca in vodja. Zmogljivost ustreza potrebam celotnega obalnega področja, saj pripravi v osmih urah do 280 kubičnih metrov betona. Izgradnja nove betonarne na industrijskem območju Izole pa je tudi prvi korak k uresnitvi zamisli o kompleksu novih obratov podjetja na tem področju in še posebej obrata za izdelavo betonskih izdelkov. A. A.

Komandni pult je avtomatiziran, saj ima deset avtomatskih programov

Polnjenje mešalca z gramozom različnih vrst opravlja en sam človek

Nova Stavbenikova betonarna v Izoli je popolnoma avtomatizirana in v mešalcu lahko zmešajo 35 kubičnih metrov betona na uro

iz ljubljane v new york

Z letali Pan American boste potovali iz Ljubljane v New York najhitreje in najudobneje. Naša letala letijo vsak dan iz Londona, Frankfurta, Rima, Pariza, Amsterdama in Bruslja.

Med poletom boste uživali razkošje največjega letala na svetu, našega 747. Vsi, ki so že potovali z našim 747 – bilo jih je več kot dva milijona – so bili navdušeni, ker so uživali med poletom: udobje, varnost in kuhinjo s svetovnimi specialitetami. Med poletom imate na voljo 12 zabavnih glasbenih programov in na izbiro dve filmski predstavi hkrati.

K rezervaciji vašega poleta sodijo v našo skrb še: rezervacije v hotelih, ogled mest, razni izleti in služba rent-a-car. Zagotovo vam tudi rezervacije za potovanja do vseh mest v notranjosti Amerike.

V ameriških poslovalnicah Pan American vam naši rojaki iz ZDA lahko kupijo karto za polet v Ameriko; dostavimo vam jo v Jugoslavijo!

V vseh poslovalnicah JAT, turističnih agencijah ali neposredno pri nas boste zvedeli vse o naših posebnih, izletniških tarifah.

PAN AMERICAN, HOTEL SLAVIJA, SV. SAVE 9, 11000 BEOGRAD. TELEFON: (011) 411-484

Pan Am
letalska družba
z največjimi izkušnjami
na svetu

KAJ SODIJO O URESNIČEVANJU USTAVNIH DOPOLNIL IN O USTANAVLJANJU TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA V ŠEMPETRSKI ISKRI

S KAMERO NAOKROG ● S KAMERO NAOKROG ● S KAMERO NAOKROG

Preudarno preko čeri

V tovarni avtoelektričnih izdelkov „Iskra“ Šempeter pri Gorici bi pred dnevi morala biti skupna seja medobčinskega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Nova Gorica ter izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata v tej tovarni. Razpravljali naj bi o uresničevanju XXI. in XXII. dopolnila k zvezni ustavi ter o delovnem programu medobčinskega odbora za naslednje obdobje. Namesto skupne seje, ki je v zadnjem trenutku odpadla, se je med člani izvršnega odbora osnovne sindikalne organizacije „Iskra Šempeter“ in gosti razvil zanimiv pomenek o tem, s kakšnimi problemi se srečujejo pri uveljavljanju ustavnih dopolnil in ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela.

ZAKAJ POLITIKA NAPREJ, OSTALI STOJ?

Razgovor je opozoril, da se pri uresničevanju ustavnih dopolnil člani izvršnega odbora osnovne sindikalne organizacije jasno zavedajo, da gre za kar najbolj smotno usklajevanje treh ciljev: ne smejo biti okrnjeni skupni interesi, samoupravne pravice morajo pripadati neposrednim proizvajalcem in, tretjič, tistih, ki se borijo za te pravice, v konkretnem primeru tudi za pravice in status posameznih tovarn znotraj združenega podjetja, nihče ne bi smel proglašati za borca proti integraciji.

V samoupravnih organih „Iskre“ Šempeter zdaj sodeluje kakih 150 ljudi, skratka vsak četrti zaposleni. Glede na samoupravno organiziranost podjetja tudi ni večjih problemov, da možnosti neposrednega vplivanja in odločanja ne bi zagotovili slehernemu zaposlenemu. Postavlja pa se vprašanje racionalnosti in „cene“ takega samoupravljanja, kakor tudi povečanih stroškov, ki bi zaradi različnih vzrokov nastali, če bodo v tovarni ustanovili več temeljnih organizacij združenega dela. Sindikalni delavci v „Iskri“ Šempeter in tudi kolektiv kot

celota za zdaj niso niti za niti proti ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela znotraj svoje tovarne. Menijo, da bodo lahko odločitev sprejeli na osnovi vsestranskih analiz, predvsem pa ekonomskih analiz, ki bi pokazale na prednosti in slabosti takšne ali drugačne odločitve. Dokler teh analiz ne bodo imeli, vztrajajo na stališču, da je najprej treba nedvoumno opredeliti status njihove tovarne znotraj združenega podjetja „Iskra“, ki predvideva, da bi status temeljnih organizacij združenega dela najprej imele sedanje tovarne v sestavi podjetja, šele v naslednji fazi pa naj bi razmišljali, ali tudi posamezni deli sedanjih tovarn izpolnjujejo pogoje za ustanovitev temeljnih organizacij.

Ko v „Iskri“ Šempeter toliko poudarjajo vprašanje bodočega statusa svoje tovarne v združenem podjetju, mislijo predvsem na urejenost medsebojnih ekonomskih razmerij in v zvezi z njimi na izkušnje iz minulih let, ko naj bi po podatkih združenega podjetja poslovali celo z izgubo. Šele na njihovo zahtevo pa so računali ponovno preveriti in ugotoviti ravno obratno stanje – visoko aktivno. Take stvari se ne bi smele več ponavljati. Zato v „Iskri“ Šempeter pri uveljavljanju ustavnih dopolnil v ZP Iskra tudi s tolikšno pozornostjo in skrbjo opozarjajo na pomen ekonomskih analiz, ki naj bi po njihovem predstavljale izhodiščno osnovo za ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela.

Ko pa že govorimo o uveljavljanju ustavnih dopolnil, ko se na to vsepovsod tudi konkretno pripravljaj, pa bi po mnenju članov izvršnega odbora osnovne sindikalne organizacije

„Iskra“ Šempeter nujno morali poiskati tudi odgovor na vprašanje, zakaj se pri tako pomembni akciji, kakršna je ta, spet spuščamo v nekakšno eksperimentiranje, pri katerem imajo politiki največ besede, vsi drugi, – predvsem strokovne in znanstvene institucije – pa čakajo ob strani. Tudi zaradi tega se pri mnogih vsiljuje prepričanje, da uresničevanje ustavnih dopolnil pomeni predvsem politično akcijo, kar pa še zdaleč ni točno in resnično. Če drugega ne, bi strokovne in znanstvene institucije morale odgovoriti na različna vprašanja in dileme, ki jih „politika“ še ni razčistila. Eno takih vprašanj pomeni, denimo, opredelitev pojma delovne organizacije v naših razmerah in s stališča ustavnih dopolnil.

KDO IN KAKO NAJ USMERJA AKCIJO?

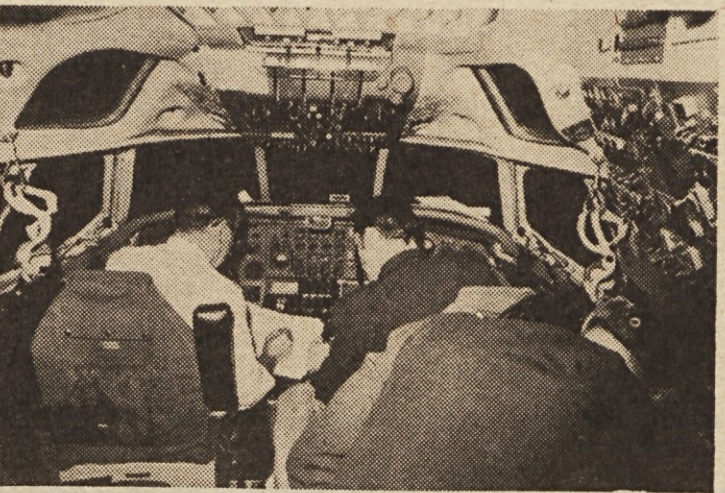
Medtem ko je bilo pri nastajanju in sklepanju samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov povsem jasno, da Izvršni svet SRS, sindikati in Gospodarska zbornica SRS ne le bdijo nad temi prizadevanji, temveč jih usmerjajo in po svoje tudi sankcionirajo, za uveljavljanje ustavnih dopolnil česa podobnega ni mogoče trditi, čeprav bi bilo po mnenju članov izvršnega odbora sindikalne organizacije v „Iskri“ Šempeter to potrebno. Prepričani v pravilnost svojega stališča zato republiškem odboru sindikata delavcev industrije in rudarstva predlagajo, naj koordinira akcijo sindikalnih organizacij na tem področju in se obenem zavzema, da bi ugotovljene dileme in druga nerazrešena vprašanja načrtno in študijsko odobral kak organ, ki bi ga morali šele ustanoviti ali se o njem dogovoriti morda na podobni ravni, kot je bil to primer ob sklepanju samoupravnih sporazumov. To ne pomeni nasprotovanja uveljavljanju ustavnih dopolnil, temveč hotenje, da bi se tovrstnih prizadevanj lotevali bolj načrtno in tudi z ekonomskega stališča.

-mG

Letošnji 27. april in praznik dela so goriški meblovci proslavili še posebej slovesno. Delavka-šivilja Jerneja Hrovatin je odprla novo tovarno vzmetnic jogi. Slovesnosti ob otvoritvi je poleg delavcev Mebla, predstavnikov političnih organizacij Nove Gorice prisostvoval tudi predsednik izvršnega sveta Slovenije Stane Kavčič. Na tej slovesnosti so podelili številnim delavcem priznanja za 10, 15 in 20-letno delo v tovarni Meblo.

Vzmetnice jogi so v Meblu začeli izdelovati že pred 11 leti. Proizvodnja je nenehno rasla: od 10.000 v letu 1962 do 313.000 lani; Stari prostori so tako postali pretesni za normalno delo in za povečanje proizvodnje. V novi tovarni bodo lahko izdelali 1.500 vzmetnic dnevno, kar jil uvršča med največje tovrstne proizvajalce v Evropi.

V sredo, 26. aprila, je s 150 potniki prvič poletelo novo letalo Inex-Adria avioprometa DC-8 v Kenijo. To turistično potovanje pa je bila tudi prva večja akcija novoustanovljene turistične agencije INEX SLAVNIK.

V začetku leta je koprski Slavnik svojo turistično dejavnost združil s turističnimi poslovalnicami Inex turista iz Beograda za področje Slovenije, Istre in Zagreba. Inex Slavnik je zdaj edina turistična agencija v Jugoslaviji, ki ima v matičnih podjetjih lastne avtobuse, hotele, hidrogliserje in avione. Letošnji načrti Inex Slavnika so predvsem poleti v Etiopijo, na otok Rodos ter organizacija izletov po evropskih državah in na Island. Poleg poslovalnic na Jesenicah, Koprju, Zagrebu in Ljubljani nameravajo letos odpreti svojo poslovalnico tudi v Mariboru.

inles ribnica
PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

ZAKAJ PO DALJŠI POTI DO CILJA?

TE DNI
SO REKLI

Gospodarstvo je nezadovoljno z izidom zadnje multilateralne kompenzacije
● Dolgoletnih žarišč izgub in inflacije še nismo zatrli

Podatki o prvem odločnejšem ukrepu proti vsesplošni nelikvidnosti, ki tare gospodarstvo, o učinku medsebojne poravnave dolgov so slednjič znani. Tako imenovana multilateralna kompenzacija, kakor smo učeno krstili ta ukrep, je zajela 12.045 delovnih organizacij ter zmanjšala za 29 milijard nepravilnih obveznosti od 70 milijard nepravilnih računov, ki jih morajo plačati z akceptnimi nalogi ne glede na to, ali se ti računi nanašajo na njihove neplačane dolgove ali pa so posledica tega, ker poslovni partnerji niso spoštovali zakona. Zato sočijo, da ni prav, ker se za vse – krive ali nekrive – pišejo akceptni nalogi. Če bo pri tem ostalo, bo prišlo do novega blokiranja žiro računov.

Na Hrvaškem, denimo, ima že sedaj več kot 580 podjetij blokirane žiro račune. Če bodo morala blokirana podjetja od 1. julija naprej izplačevati samo 90 % poprečnih osebnih dohodkov iz minulega leta, bi to zmanjšanje lahko pomenilo – v primerjavi z današnjimi osebnimi dohodki – tudi do 40 % manjše osebne dohodke. Poslanci gospodarskega zbora srbske skupščine pa so celo ostro protestirali, ker so računski delovnih organizacij zaradi mnogostranske poravnave še vedno blokirani, čeprav bi morali biti odprti že od 26. marca dalje. Zahtevali so objavo rezultatov te akcije in pojasnilo o posledicah, ki jih bo zaradi tega utrpelo gospodarstvo Srbije, kakor tudi klicanje na odgovornost tistih, ki so povzročili škodo gospodarstvu.

Vendar s sedanjo nepopolno poravnavo medsebojnih dolgov še ni konec nujnih administrativnih posegov v gospodarske odnose. Gospodarske organizacije so namreč že prejele besedila osnutka zakona iz drugega dela svežnja ukrepov za izboljšanje likvidnosti, ki jih je

zvezni sekretariat za finance po prvih kritikah in analizah prečistil in deloma spremenil. Tako so zdaj v načrtu zakona o sanaciji delovnih organizacij premaknili datum na letošnji 30. september: do tedaj morajo gospodarske organizacije, ki imajo nepokrite izgube še iz leta 1971 ali prejšnjih let, zagotoviti sredstva za kritje obveznosti do 31. decembra lani. Tistim, ki morajo v sanacijo, daje zakon možnost, da združijo sredstva in začnejo skupno poslovati. Sanacijske kredite naj bi poslej odplačevali iz dohodkov in ne več iz poslovnega sklada. Samo pri železnicah, proizvajalcih električne energije in komunalnih dejavnostih upniki ne sodelujejo pri plačevanju izgube, ki je posledica predpisanih cen. Osnutek zakona o trajnih obratnih sredstvih pa predvideva, naj bi delovne organizacije zagotovile 70 % lastne udeležbe, tako da bi vsako leto zagotovile četrtino razlike med finančnim stanjem, ki so ga imele leta 1971, in predvideno ravni sredstev v letu 1975. Pravica ZIS, da na predlog zbornice za posamezne dejavnosti zniža ta odstotek, je sedaj omejena samo na kmetijstvo, gradbeništvo in turizem. Organizacije, ki do 1975. leta ne bi mogle zagotoviti 70 % trajnih obratnih sredstev, ne bi smele vlagati v osnovna sredstva niti svojih sredstev niti kreditov.

Vse torej kaže, da bomo tistim gospodarskim organizacijam, ki živijo od danes do jutri in na kredit, s strojimi predpisi takšno življenje močno zagrenili. Kljub temu pa je treba povedati, da nismo dosledni. Namesto da bi dolgoletna žarišča izgub zatrli s tem, da bi posamezne tovarne zaprli ali njihovo proizvodnjo preusmerili, urejamo gospodarske tokove še naprej z blažilnimi ukrepi in z administrativnimi predpisi. V. K.

Vsak po svoje

Najnovejši rezultat nespornosti med Turistično zvezo Jugoslavije in skladom za propagando je prenehanje prodaje nove turistične karte Jugoslavije prek naših predstavništev v tujini. S tem, da smo dobili dve ustanovi z isto vlogo, ki naj bi na ravni federacije vodili turistično propagando v inozemstvu, je prišlo do mnogih težav. ZIS je določena sredstva dal na voljo skladu za propagando in ga s tem priznal za edinega zakonitega organizatorja turistične propagande Jugoslavije. Turistična zveza Jugoslavije bi tako morala postati servis sklada pri njegovih akcijah in splošni propagandni politiki – vendar dela zdaj vsak zase!

Najnovejši nesporazum pa je nastal zavoljo objavljajanja turistične karte Jugoslavije. Sklad naj bi natisnil karto v nakladi

1.500.000 izvodov v osmih jezikih. Žal pa je po oceni strokovnjakov gradivo povsem neuporabno, ker je polno pravilnih in stilističnih napak, nepravilnih izrazov in netočnih pojasnil. So pa še druge pripombe na račun te „dvodomne“ turistične propagande v tujini. In kaj bo v zvezi s tem dejal komite za turizem ZIS?

Znotraj občinskih meja!

V zadnjih 6 letih je bilo v naši državi 4.000 združenj podjetij, hkrati pa je bilo 320 razdruženj, od tega samo lani 45. Proces združevanja pa poteka v glavnem znotraj republik ali občin, samo 3,2 % izven republiških meja. Gospodarstveniki so registrirali celo 68 % vseh oblik združevanja znotraj istih občin.

NAČRTI KOSOVA

Število zaposlenih na Kosovu se je od 38.000 v letu 1952 povečalo na 107.000 v letu 1971. Vendar to ni bistveno vplivalo na zmanjšanje števila nezaposlenih, ki je na Kosovem izredno veliko, saj tam tudi število prebivalstva zelo naglo narašča: od 432.000 v letu 1921 na 1.250.000 v letu 1971. Po srednjeročnem načrtu razvoja naj bi se družbeni proizvod na Kosovem povečal za 42 %, narodni dohodek za 72 %, število zaposlenih pa naj bi poraslo za 44,5 %. Ta preobrazba bo bistveno vplivala tudi na ekonomsko in politično vlogo delavskega razreda v tej pokrajini.

Vendar te naloge, so-deč po oceni tamkajšnjih gospodarstvenikov, ne bodo opravili, če ne bodo nenehno povečevali lastne akumulativnosti v delovnih organizacijah, zmanjševali obveznosti gospodarstva in uresničili druge aktualne naloge na ekonomskem področju.

Skrb za beograjska pljuča

Vsi zbori mestne skupščine Beograda so sprejeli predpise o boju proti zastrupljanju zraka in ustanovili dva sklada za boj proti onesaženju zraka. Ugotovili so, da je v Beogradu 113 velikih povzročiteljev zastrupljanja zraka. V mestu se v enem letu pojavi 100.000 ton trdih usedlin, 30.000 ton ogljikovega monoksida in številnih drugih materij, ki zelo škodljivo delujejo na zdravje prebivalcev.

Skupščina mesta je zato sprejela več predpisov, ki pomenijo program konkretnih ukrepov proti onesaženju zraka. Predsednik mestne skupščine Beograda Pešić je poudaril, da se je z zadnjo sejo pričel boj za čistejši beograjski zrak. Kategorično je dodal, da poslej ne bodo gradili nobenega novega naselja brez centralnega ogrevanja.

Tudi v Sloveniji smo o tem

problemu že začeli razmišljati. Zaradi onesaženja zraka smo začeli protestirati in se zgražati. Predlogov konkretnih in učinkovitih ukrepov pa še ni pred skupščinskimi organi.

... v jugoslovanskih sindikatih

KAKO POMAGATI
RUDARJEM?

SRBIJA

Ob koncu minulega meseca je bila v Beogradu razširjena seja predsedstva republiškega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Srbije, ki so se je udeležili tudi predstavniki rudarskih bazenov, služb za varstvo pri delu in za medicino dela, predstavniki združenja rudarjev ter delegati IV. konference ZK Srbije iz rudnikov. Glavna tema tega razgovora je bil materialni položaj rudarjev in delovne razmere.

Da je položaj rudarjev v Srbiji kritičen, ni potrebno veliko dokazov. Na razgovoru so udeleženci omenjali zastarele stroje in zastarele tehnološke postopke; večina rudarjev zasluži manj kot 1000 dinarjev mesečno, število ponesrečenih na 1000 zaposlenih pa je v rudarstvu več kot dvakrat večje kot v industriji, število smrtnih nesreč pa je celo za 8,4-krat večje kot v industriji. In naprej: premo-govniki so bili vse do leta 1971 po poprečnih osebnih dohodkih na 42. mestu v gospodarstvu, rudniki barvnih kovin na 19. mestu, rudniki nekovin pa na 18. mestu v gospodarstvu te republike. K vsemu temu še slaba prehrana, nerešeno stanovanjsko vprašanje za mnoge rudarje ter druge težave. Zavaljo teh dejstev tudi ni čudno, če so rudniki v tej republiki praktično brez dotoka mladega kadra in če v njih pogosto prihaja do prekinitvev dela.

Težave, ki dandanes pestijo rudarske delovne kolektive, so po mnenju beograjskega posveta predvsem posledica zamrznjenih cen, ki so prenizke, da bi zagotavljale normalno akumulacijo delovnih organizacij in s tem možnost za izboljšanje delovnih in življenjskih razmer rudarjev. Med vzroki za te razmere pa so udeleženci posveta opozorili tudi na nekatera druga dejstva, kot denimo na visoke obresti, ki jih plačujejo na uvoženi reprodukcijski material in naprave, na nestabilnost tržišča s premogom, na slab in drag transport, na veliko udeležbo živega dela v dohodku, na visoko fluktuacijo delovne sile.

Davek na lastnino

Tudi v Makedoniji pripravljajo zakon o obdavčevanju občanov. Kot novi davek bodo uvedli davek na lastnino, in sicer na vikend hišice, osebne avtomobile z več kot 1.500

kubiki, na plovne objekte in na terenska motorna vozila. Davka pa naj bi bili oproščeni lastniki stanovanj do 60 kvadratnih metrov koristne stanovanjske površine.

PRVI NA »DIN-LESTVICI«

Zvezni zavod za statistiko redno spremlja gibanje cen osnovnih prehranskih proizvodov. Na podlagi teh podatkov so sestavili listo najdražjih in najcenejših mest v Jugoslaviji. Najcenejše mesto je Strumica, kjer za 10 izbranih artiklov plača potrošnik 71,30 din, najdražji pa Koper, kjer za iste artikole plača 106,55 din. Ljubljana pa velja za najdražje glavno mesto v Jugoslaviji.

Denar na roko!

Plačevanje gradbeniških del, ki se je že lani zatakalo, se je letos še zaostri. Lani so gradbeniki ostali prikrajšani za izplačilo blizu 30 % svojih del. Družbenopolitične skupnosti nameravajo približno 20 % svojih obveznosti plačati gradbenikom s pomočjo obveznic. S tem pa gradbeniki seveda niso zadovoljni in pravijo, da bi to pomenilo podpirati nepokrito investicijsko porabo. Na svoja

pleča morajo prevzemati reševanje družbenopolitičnih in interesnih skupnosti, česar pa niso dolžni in niti nimajo za to sredstev. Odločno torej zahtevajo, naj dolžniki plačajo svoje dolgove neposredno in v denarju, če pa to ni mogoče, naj bi pristojni organi sprejeli predpise o prometu z obveznicami, ki naj bi s tem postale zakonito plačilno sredstvo.

NAJNOVEJŠA VEST

– Smolo imamo, ker smo zadolženi v tujini. Če bi bili v domovini, ne bi bil noben problem, tako bomo pa morali plačati.

**PODOBE
NAŠEGA
ČASA**

— Vsi celi?
— Mene se še prijelo ni, reče sindikalni. — Dobra kapljica!

— Pristna. Dobro, ali ne, da sem naročil ekonomu, naj gre h kmetu? Če bi jo naročili pri Jožetu, bi se danes preganjali mačka.

— Kakšen je bil pa govor, kako se vam je zdel? vpraša predsednik DS direktorja.

— Še kar! Tistih ton in drugih števil, ki nekoliko preveč prepisal iz letne bilance, tako da so se ljudje zato med tvojim branjem sprehajali okrog, a kaj se hoče, obrata se ne odpira vsak dan. Škoda tudi, da nisi o združenih organizacijah temeljnega dela rekel kaj več. Tovariši iz republike so najbolj prisluhnili prav tistemu pasusu iz referata.

— A kaj naj bi rekel?
— Lahko bi rekel, da bo tudi novi obrat ena takšna temeljna organizacija, pa bi bil volk sit in koza cela. Odkljukali bi nas. Zdaj, ko smo obstali na pol poti, si bodo ostali na pol poti, si bodo ostali na naprej podajali kljucke.

— Res škoda, da tega nisi storil! prikimam sekretar

osnovne. — Direktor ima prav: ne bomo se jih še kmalu znebili.

— Nihče od nas ni na to niti najmanj namignil, se brani predsednik DS — zdaj pa vsi: lop po meni!

— No, ne ženi si tega preveč k srcu! reče direktor. — Tudi jaz pogosto streljam kozle, vsakemu se zgodi! Drugič pa mi le raje prej pokaži, predno spet butneš

smo imeli Janeza...

— Je moral isti dan in celo isto uro prerezat trak za novo šolo v Globokem dolu. Ni nam mogel ustreti, čeprav bi rad.

— Kaj pa vi, tovariš direktor?

— O, to pa sploh ni prišlo v poštev. Že tako se govori, da se kar naprej trkamo po prsih in se delamo važne. Tudi če bi mi bilo izrecno

delavskega razreda bo vsak dan večja. Še zlasti postavljajo delovnega človeka v ospredje ustavni amandmaji, enaindvajseti in dvaindvajseti.

Sindikalni zavezane, sekretar osnovne se nemirno presede.

— No, zdaj pa Micka! Micka je med tistimi delavkami, ki so tu že dvajset let in je bila, kot veste, dolo-

Nekaj se premika

kakšno takšno na dan pred ljudmi.

V pisarni se ozračje spet otopli.

— Zakaj je prav Micka prerezala trak? se pozanima sekretar osnovne. — Kaj takšnega doslej ni bilo v navadi...

— Kdo pa naj bi ga, kaj misliš? nagajivo vpraša direktor.

— Ali nismo sklenili, da je treba stopiti k tovarišu Štefanu?

— Smo stopili, dragi moj!

— In kaj?

— Odklonil.

— A razlog?

— Da je že tako povsod zraven in terminsko raztrgan. Naj si poiščemo koga drugega.

— No, saj to! V rezervi

rečeno, bi ne sprejel.

— Ampak prav vi ste tisti, ki ima največ zasluga za vse to! pribije odločno sekretar osnovne. — Ni prav, da se vidi človeka le, ko je treba delati, potem se ga pa povozijo.

Vsi zamišljeno prikimajo.

— A kdo je določil Micko? se pozanima sindikalni.

— Jaz sem se spomnil nanjo, reče direktor.

— Ni prišel predlog z občine? vpraša predsednik DS.

— Ni!

— Po kakšnih kriterijih? vpraša sindikalni.

— Več jih je! reče počasi direktor. — Najprej: čas je tak, da bo le iz majhnega rastle veliko. Graditi je treba na delovnem človeku, ne na sredstvih. Neposredna vloga

čena za uro, šop nageljnov in diplomo. Pa mi je tako iznenada prišlo na misel: zakaj bi prav ona ne prerezala traku? Zakaj bi take stvari počenjal vedno eni in isti!

Vsi v direktorjevi pisarni postanejo rahlo ginjeni. Genialna ideja, ni kaj reči!

— Pa sem se odločil za Micko!

— Nekaj simboličnega je v tej gesti, reče sekretar osnovne.

— Škarje in platno v delavskih rokav!

— Zaenkrat šele škarje, poskuša ugovarjati sindikalni.

— Nekaj se pa le premika, ostaja pri svojem predsednik DS. — Ne le v materialnih odnosih, ampak tudi v zavesti. VINKO BLATNIK

Spomladi prvič na Mangart — s sedemsto konji

Aprila na Mangartu

Le kak kilometer pred Predilskim prelazom se odcepi lepa gorska cesta, ki popelje potnika 2072 metrov visoko, pod sam vrh mogočnega Mangarta. Polovica gore je na naši, polovica na italijanski strani, sodita pa med najbolj priljubljene izletniške točke ljubiteljev prirode. Žal je gora povečini dostopna šele sredi poletja, včasih šele v začetku avgusta, ko s snežnimi plugi očistijo cesto in odstranijo več metrov debele plazove.

Tako je bilo vsa leta doslej. Letos pa je za prijetno presenečenje poskrbela zahodnonemška tvrdka „Beilhack“, ki je s svojimi najodobnejšimi stroji za čiščenje snega prebila cesto na Mangart že v drugi polovici aprila. Prikazali so čiščenje zasneženih gorskih cest v najtežavnejših pogojih, demonstracijo je organiziralo ljubljansko podjetje Cosmos v sodelovanju s tovarno „Martin Beilhack“ iz Rosenheima. Ozko specializirana tvrdka „Beilhack“ izdeluje namreč najrazličnejše stroje za odstranjevanje snega, od takih z motorjem treh konjskih moči, s katerimi čistimo stezice, pa do mogoč-

ni „lokomotiv“ s sedemsto konji, za čiščenje gorskih cest, letalskih stez, železniških prog itd.

In zakaj sta si ljubljanski Cosmos in firma Beilhack izbrala za demonstracijo čiščenja ceste prav cesto na Mangart?

„Zelimo, da bi bili delovni pogoji čim težji in da bi prišle sposobnosti strojev kar najbolj do izraza. Iskali smo stmo visokogorsko cesto z ostrimi zavoji, zasuto z zameti in velikimi plazovi. Izbrali smo cesto na Mangart, našo najvišjo gorsko cesto v državi, ki je izredno trd oreh za pluzenje celo v poletnih mesecih...“ so nam razložili strokovnjaki podjetja Cosmos, ki v Jugoslaviji zastopa nemško firmo Beilhack.

Izredno uspešno demonstracijo so si poleg domačih predstavnikov ogledali še gostje iz Italije, Nemčije in Avstrije. Snežni „krst“ je to pot doživel tudi orjaški stroj nove konstrukcije HS 293. Imenitno je opravil svojo nalogo in vse navzoče navdušil. Zato so se predstavniki firme „Beilhack“ tudi odločili, da bodo svoj novi izdelek preimenovali v „Mangart I“.

ZA PRVOMAJSKE PRAZNIKE NA SLOVENSKI OBALI

Lepotec Portoroža

Na predpraznični večer je bilo v Portorožu ali še bolje rečeno v Luciji nadvse slovesno. Zbrali so se ugledni gostje — menda jih je bilo preko 800 — ki so prisostvovali svečani otvoritvi novega portoroškega hotela A kategorije Grand hotela Metropol na hribočku Vesna.

Z otvoritvijo Grand hotela Metropol je zaključena izgradnja hotelskih zmogljivosti na področju Lucije.

V novem hotelu je 200 ležišč, celotno hotelsko podjetje pa ima že nad 1300 ležišč. Kvalitete novega hotela občuti gost že ob prihodu. Pred njim se iz okusno urejene recepcije skozi restavracijo, kjer je prostora za blizu 800 gostov, razprostre pogled na morje. Posebna privlačnost novega hotela je vsekakor pokriti plavalni bazen velikosti 25 krat 12,5 metrov. Koristna površina vseh hotelskih prostorov je več kot 19.000 kvadratnih metrov.

Igralnica portoroškega Zavoda za pospeševanje turizma, ki je že doslej slovela kot organizacijsko, ekonomsko in pravno najbolj urejena igralnica v naši državi, dobiva z novimi prostori v okviru Grand hotela Metropol končno tudi resnično ustrezno urejene prostore.

Nino Spinelli, direktor piranskega Zavoda za pospeševanje turizma in igralnice, nam je ob tej priložnosti dejal:

„V Portorožu smo z Grand hotelom Metropol pridobili nekaj, kar si želi ves mendeni svet. Privabiti želimo tudi bolj petične goste. S tem pa ni rečeno, da domač gost ni zaželen. Tudi zanj bo v novem hotelu marsikaj zanimivega po zelo dostopnih cenah, še posebej v izvensezonskih mesecih...“

Pa se preselimo še malo v center Portoroža.

Srečal sem delavki iz tržiškega Peka, ki sta prvomajske praznike preživljali v Portorožu. Ob

vesplošnem živčavu sta mi komaj uspeli povedati, da sobe v hotelu sploh nista mogli več dobiti in da sta se nastanili v zasebnih sobah. Res, Portorož je bil za prvomajske praznike poln v glavnem domačih gostov, delavcev iz slovenskih tovar. Privabilo jih je morje in zelo ugodni aranžmaji, saj je bilo mogoče praznike preživeti v luksuznem hotelu že za 45 dinarjev na dan. In še vreme je bilo lepo, kot naročeno.

Mnogi gostje so se na sam praznični pomeni na tradicionalni piknik na grad Socerb, ki so ga priredili obalni sindikati. Povedali so nam, da so tja na prvomajska zborovanja že pred vojno hodili tržaški delavci in da tudi zdaj hodijo tja. Vedno se jim pridružijo še delavci iz obalnih tovar in tudi iz vse Slovenije.

Kresovi na okoliških hribih nad Trstom, Koprom, Izolo, Portorožem in Piranom so na

večer pred praznikom dela potrdili tradicijo praznovanja delavskega praznika.

Tekst: M. ŽIVKOVIČ
Slike: A. ULAGA

Praznični dan v tovarni usnja

Večina delovnih kolektivov je 27. aprila, na obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda, praznovala. Seveda so bile tudi izjeme. Delali so tudi v Tovarni usnja Soštanj. Odločili so se namreč, da povabijo na obisk vse upokojene člane delovne skupnosti in kako bi izgledalo, da bi upokojenci prišli, stroji pa bi mirovali.

Rdeč nagelj, ki so ga pripeli vsem upokojencem, in pa stisk roke sta bila prvi pozdrav za nad 150 upokojencev, kolikor se jih je odzvalo va-

bilu, da si spet ogledajo Tovarno usnja Soštanj, kjer so mnogi preživeli skoraj vse življenje. V skupinah so si upokojenci zatem ogledali tovarno. Prenekateri se je srečal s sinom ali hčerko, ki kljub težkim delovnim pogojem nadaljujeta družinsko tradicijo. V Soštanju že okrog 180 let predelujejo kožo in precej je družin, kjer si rod za rodom služijo kruh v Tovarni usnja.

Ko so se pozneje upokojenci zbrali v preurejenih prostorih obrata družbene prehrane, so bili presene-

čeni nad pozornostjo sotovarišev. Direktor tovarne dipl. inž. Franjo Kljun je upokojence seznanil s položajem tovarne, spregovoril pa je tudi o načrtih. S povečanjem namoka in s predelavo usnja naj bi dosegli v letu 1978 že okrog 180 milijonov din realizacije oz. polovico več, kot jo načrtujejo za letos.

Kar prehitro so minile ure, namenjene za srečanje upokojencev. Ob slovesu so vsi zatrdili — prihodnje leto na svidenje!

(vš)

**Prvi maj
v Zasavju**

Občinski sindikalni svet v Trbovljah je organiziral proslavo na Dobrni, ki je bila že pred vojno znano delovsko naselje. Tod je včasih delovalo eno največjih delavskih prosvetnih društev Svoboda, pa tudi še po vojni so imeli razvito amatersko kulturno dejavnost.

Zagorjani so priredili tradicionalno srečanje delovnih ljudi na Plešah, kraju, kjer so se že pred vojno zbirali napredni rudarji. Hrastničani pa so odšli na 1. maj na Kal.

Delavska godba na pihala in moški pevski zbor so imeli na praznik

koncerte, na Savi pri Litiji so odkrili spomenik padlim borcem tega kraja. Svojemu namenu pa so izročili tudi prenovljeno šolo, za katero je prispeval denar sklad, ki obstaja za te namene pri občinski skupščini v Litiji.

—m

g.beltrame
TRIESTE — Corso Italia 25 — Trst

ŽENSKA KONFEKCIJA - MOŠKA KONFEKCIJA
OTROŠKA KONFEKCIJA - POROČNE OBLEKE

Največja izbira konfekcije v Trstu

V Luciji, kjer so se pred leti poznali le soline in vinograde, je v minulih desetih letih zrastle eno naših najlepših turističnih naselij na Jadranu. Zadnji člen tega turističnega kompleksa je nov hotel Metropol (na posnetku levo), ki se je uvrstil med naše najiminennejše hotelske objekte.

Tehnika nudi največ

Povečana gradbena dejavnost, odhod naših delavcev v tujino in spremenjena tehnologija v gradbeništvu zahtevajo vedno novo in to visoko kvalificirano delovno silo. To pa je problem, ki ga več ali manj rešuje vsako gradbeno podjetje po svoje.

Pri GP Tehnika poleg ostalih načinov (razni tečajji), posvečajo največ pozornosti izobraževanju učencev pri Gradbenem centru v Ljubljani. Tem učencem nudijo v času šolanja (dvakrat pet mesecev teoretičnega dela in praktično delo na gradbišču) brezplačno stanovanje v svojem vajenskem domu, pa hrano in še mesečni dohodek, ki je za I. letnik okrog 300 dinarjev, za II. od 300 do 500 dinarjev in za III. od 600 do 700 dinarjev. To pa je trikrat več, kot je gradbeno podjetje po občinskem predpisu obvezno nagraditi vajece. Enako nagrado dobijo učenci tudi za čas, ko so na teoretičnem delu šolanja. Trenutno imajo pri Tehnici 241 učencev za tesarje, zidarje, železokrivce, teracerje in učence kovinskih strok. GP Tehnika daje za izobraževanje veliko denarja in to kar 4 milijone letno. Samo vsak učenec jih stane približno 15.000 dinarjev.

Za gradbeništvo se odločajo v glavnem fantje iz južnih republik, vsaj pri gradbenem podjetju Tehnika. Naši slovenski fantje se zaposlujejo v glavnem pri manjših gradbenih podjetjih v bližini domačega kraja.

Za sprejem pri GP Tehnika mora vsak učenec opraviti en mesec poskusnega dela. Tam se seznanijo s svojim bodočim poklicem, je pa obenem to delo tudi nekako testiranje, ali je posameznik sposoben za to delo. Po enem mesecu učenci podpisajo pogodbo, da bodo po končanem šolanju ostali najmanj tri leta (toliko traja šolanje) pri podjetju. Po uspešno opravljenem zaključnem izpitu imajo odličnjaki avtomatično možnost za šolanje za gradbene tehnike oziroma delovodje. Podjetje jim plača šolanje in jim tudi skrajša delovni čas. Vendar gre vsako leto naprej le 4 do 5 učencev.

RAZGOVOR IN RAZMIŠLJANJE O UČENCIH V GRADBENIŠTVU PRI GRADBENEM PODJETJU »TEHNIKA«

Razpokane sanje

Ali možnost za uresničenje želja mladih vodi po šest let dolgem obvozu?

„To je bila edina možnost, da se lahko izučim za kak poklic.“ „Le še v vojsko ali k milici bi lahko šel pod takimi pogoji.“ Rad bi šel študirat medicino, pa doma ni bilo denarja.“ „Gradbeništvo me veseli, rad pa bi se učil naprej.“ „Odlučal je denar in oče.“

Tako Željko iz Podravine, Drago iz Trakoščanov, Radovan iz Podravske Slatine, Slobodan iz Banjaluke pa Drago in Mirko in . . . učenci II. in III. letnika Gradbenega šolskega centra v Ljubljani in GP Tehnike.

„Zadovoljen sem.“ „Zenkral mi še ni bilo žal.“ „Žal mi je!“ „Žal mi je . . .“ In večina: „Z vsem sem v Ljubljani zelo zadovoljen, le s poklicem ne.“

Kaj pa je sedaj to? Priznam, odgovori so me presenetili. Še zdaleč nisem pričakoval, da od šestih kar štirje niso zadovoljni s poklicem, ki ga pravzaprav niti še niso začeli opravljati. Razočaranje mladih fantov, ki bi morali biti polni poleta in volje do dela, je toliko bolj vredno razmišljanja.

Pa si postavimo za začetek vprašanje, ki je zadnje čase tako pogosto uporabljeno – že kar moderno. V govorih funkcionarjev, gospodarstvenikov, v člankih novinarjev in v privatnih razgovorih:

„Kdo je kriv?“ Torej, kdo je kriv, da recimo Dragan iz Daruvara ni mogel po uspešno dokončani osemletki s šolanjem nadaljevati in končati študij medicine? To je bila namreč njegova največja želja. Lahko bi dejali: gospodarska politika, šolski sistemi, nerazvitost, socialno razlikovanje, ali enostavno družba. Ta naša družba tako ali tako vse prenese in vse vzame nase.

Poglejmo si zgodbo Dragana, Radivoja, Slobodana, ali pa koga drugega, saj so si vse več ali manj podobne.

Oče je kmet ali tovamiški delavec. Majhni dohodki in številna družina. Otroke je treba spravljati h kruhu. Denarja za šolanje ni. Tudi družba ga daje le redkim. Le kakšna oziroma kdo je ta družba? Brez denarja torej ni šolanja, razen . . . Vse stroške šolanja, pa hrano in stanovanje in še kak dinar poleg, nudi poleg vojske le še gradbeništvo. Velik odtok gradbenih delavcev v tujino je pač treba nadoknadi.

„Fant, šel se boš učiti za tesarja, zidarja ali pa železokrivca . . . Saj veš, da nimamo denarja, da bi šel v gimnazijo . . . Samo poglej, kaj ti vse nudijo . . .“

In fant? Razočaran pokopava svoje želje in sanje o medicini, pravu . . . Pri tem pa lahko izbira med zidarjem, tesarjem . . .

„Poglej, če boš priden, lahko tudi v gradbeništvu študiraš naprej.“

Da, res je. To je pot, ki je res še odprta. Dolg in naporen obvoz je, toda pot je.

Kaj torej pomaga seznanjati učence v zadnjem letu osemletke z vsemi mogočimi poklici, ko pa končno odločajo starši in denar, oziroma denar in starši.

Fant, ki pride potem v šolo in na gradbišče, je nezadovoljen in na delom, ki je v resnici naporno, razočaran. Sviri gleda bolj črno, kot so v resnici. Zato izjave, ki so tako zaskrbljujoče. Ni pa vse tako črno, kot ti fantje danes vidijo. Večina jih le ostane pri Tehnici. Želja po višji izobrazbi, oziroma tisti obvoz, pa je le bolj naporen in neprevozen, saj jih recimo pri Tehnici od nekaj manj kot 100, kakolikor jih vsako leto konča šolo, nadaljuje le kakih pet.

Vseeno pa, ali je res potrebno toliko slabe volje in razočaranj?

TEKST IN FOTO ANDREJ AGNIČ

V domu vajencev Tehnike imajo trenutno 241 učencev Tehnike. Imajo pa še 29 učencev SGP Pionirja iz Novega mesta in 7 učencev GP Gradnje iz Postojne. Ob domu je tudi veliko igrišče, kjer fantje v prostem času zelo radi igrajo roketmet in nogomet

Tehnikin Dom vajencev je eden od redkih, ki ima tudi svojo knjižnico. Zanimivo je, da fantje, ki so skoraj vsi doma iz južnih republik, radi segajo tudi po slovenskih knjigah

DRAGO SAGARINEC je doma iz Trakoščanov.

„Vse mi je v Ljubljani všeč, le poklic ne. S petnajstimi leti človek ne pozna toliko življenja, da bi se lahko pravilno odločil. Z nevernimi očmi vstopamo v življenje.“

Težka obsodba sedemnajstletnika. Toda, če se le malo zamislimo, bi zelo težko presojali, ali ima prav, ali pa je le uporabil frazo, ki jo je slišal ali bral. Res pa je, da bi se lahko pravilno odločil o svoji prihodnosti. Predvsem težko pravilno odloča. Ali ne bi morda kazalo tudi starše seznaniti o možnosti zaposlovanja njihovih otrok? Toda kaj, ko večina šol niti otrok ne seznanja z vsemi poklici in predvsem nimajo vsi enakih možnosti.

ŽELJKO CRNJAK zelo rad igra kitaro. In dobro igra, da ga vsi radi poslušajo. Resen in miren fant je in kaže, kot da natančno ve, kaj hoče.

„Postal bom železokrivce. Sedaj sem v drugem letniku. Zadovoljen sem s poklicem. Ko pa bom odslužil tista leta, bom šel v inozemstvo. Tudi moja mati dela zunaj. Vem, da je zunaj treba bolje delati, vendar zunaj dobiš za boljše delo tudi boljše plačilo.“

Najbrž ima Željko tudi svoj prav. Toda, ali ni žalostno, da že tako mladi pri nas gledajo vse skozi dinar?

RADOVAN DRAGOJEVIČ je iz tretjega letnika in bo letos junija postal tesar.

„Žal mi je . . .“, toda kaj, ko je odločal denar. Pravzaprav niti vedel nisem, kakšno delo opravlja tesar. Pri nas v Podravske Slatini pomeni to nekaj drugega. Delo je težko in če ne moreš nesti vsaj 50 kilogramov, ne moreš biti tesar.“

Radovan ni zadovoljen, saj se mu zdi delo pretežko in ko pride v dom, gre najprej spat. Le kadar ni utrujen, igra v prostem času nogomet.

„Če se bo le dalo, se bom prekvalificiral za električarja. Težko prenašam mraz in na gradbišču se včasih dela tudi v mrazu.“

MIRKO RACA je prav tako bodoči železokrivce in je kot Slobodan doma iz Banjaluke.

„Doslej mi še ni bilo žal, da sem šel v Ljubljano in da bom postal železokrivce. Gradbeništvo me veseli in, vsaj tako sedaj mislim, bom še naprej zadovoljen.“

DRAGAN SLADOJEVIČ je oziroma bo tesar. Končni teoretični izpit je že napravil in to s prav dobrim uspehom.

„Junija me čaka še praktični izpit na gradbeništvu. Ko sem si v mislih izbiral poklic, bi rad študiral medicino, toda doma ni bilo denarja in s tem tudi ne možnosti, da bi uresničil svoje sanje.“

Njegove nove želje in nove sanje sedaj so, da bi postal gradbeni tehnik. Precej truda bo še treba, če bo hotel to uresničiti.

SLOBODAN RADIVOJEVIČ je učenec II. letnika železokrivcev in je doma iz Banjaluke.

„Pet otrok nas je doma in oče ni mogel dati denarja za moje nadaljnje šolanje.“

„Če sem že tu,“ pravi Slobodan, „se bom potrudil in se izučil za delovodjo.“

In še eno željo ima, da bi potem dobil službo v domačem kraju.

Zadnji odlog

Direktor pedagoške akademije v Mariboru dr. VLADIMIR BRACIČ se zavzema za dosledno uveljavljanje določila zakona, po katerem po 27. decembru 1972 učitelji brez ustrezne strokovne izobrazbe ne bodo smeli več poučevati na predmetni stopnji. Kakršnokoli popuščanje in odstopanje bi po njihovi sodbi pomenilo razvrednotenje prizadevanj in dela vseh tistih učiteljev – izrednih študentov, ki so kljub težavam uspešno študirali, mnogi tudi že diplomirali, precej pa jih bo lahko diplomski izpit še pravočasno opravilo.

Pri uveljavitvi zakona pa moramo biti uvidni, humani in praktični. Dr. Bracič si uredeitev tega problema zamišlja takole: zakonska določila bodo začela veljati 27. 12., torej sredi šolskega leta, ko ni mogoče uveljaviti personalnih sprememb. Torej bodo vsi prosvetni delavci lahko učili do konca šolskega leta, to je do junija 1973. Zavod za šolstvo bo moral do 1. marca 1973 ugotoviti, kateri izmed učiteljev na višji stopnji osnovne šole nima ustrezne višje strokovne izobrazbe. Pri tistih, pri katerih bodo po dokumentaciji ugotovili, da so v študiju tako napredovali, da bi lahko do oktobra 1973 diplomirali, njihovih delovnih mest ne bi razpisali. Učitelji bodo torej ostali ob primerni obveznosti, da bodo pospešno študirali, še naprej v rednem delovnem razmerju. Če pa ne bodo ...

Tovarna zdravil Krka iz Novega mesta je pred dnevi že drugič podelila nagrade študentom za znanstveno-raziskovalna dela. To pa je pravzaprav prvo podjetje (razen RR Niš) v Jugoslaviji, ki na ta način išče in spodbuja stike z znanstvenimi institucijami. 35 poslanih nalog in 22 nagrajencev iz vrst ljubljanskih in zagrebških študentov ter novomeških srednješolcev zgovorno priča, da mladi, bodoči znanstveniki kažejo zanimanje za znanstvene izsledke, ki jih potrebuje industrija. Na ta način je Krka prva začela iskati novo pot v sodelovanju med industrijo in znanstvenimi instituti. O teh odnosih je bilo že mnogo govora in pisanja, toda še vedno niso taki, da bi koristili obema. Na sliki: generalni direktor Krke mgr. Boris Andrijačič podeljuje nagrade študentom.

»VROČA POLEMKA« PROSVETNIH DELAVCEV ZAVOLJO VREDNOTENJA SLUŽBENIH LET

Odpravimo kamen spotike

Zavod za šolstvo SRS je dal v razpravo študijo o sistemu strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev, ki jo je pripravil JOŽE VALENTINČIČ. O njej so pred dnevi razpravljali na izvršnem odboru izobraževalne skupnosti SR Slovenije. Ugotovili so, da je zelo solidna osnova za oblikovanje operativnih programov strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev. Bolj proučiti pa bo še treba strokovno izpopolnjevanje učiteljev strokovnih šol, ki so v preteklosti bili tega tudi najmanj deležni. Med drugim pa so naročili delovni skupini, ki bo pripravila take operativne programe dejavnosti, da prouči in predlaga, kako bi sistem strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev povežali tudi s sistemom strokovnega napredovanja prosvetnih delavcev.

Na ta problem, motivacijo in stimulacijo pedagoških delavcev za dopolnilno izobraževanje, je prvi opozoril SLAVKO GRČAR, podpredsednik republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije. Dejal je, da se je prav ta problem motivacije in stimulacije prosvetnih delavcev za strokovno izpopolnjevanje še posebej močno zaostri z zdaj ob ureditvi samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

Do nedavnega so namreč šole uveljavljale avtomatično napredovanje prosvetnih delavcev glede na službena leta, izkušnje oziroma prakso. Ponekod je ta kriterij predstavljal celo do 60 % osebnega dohodka. Tako napredovanje so prosvetni delavci utemeljevali z ugotovitvijo, da boljšega sistema napredovanja zaenkrat nimamo. Ta avtomatizem napredovanja po službenih letih pa je prinašal s seboj vrsto nepravilnosti, saj je dajal enake prednosti vsem, ne glede na prizadevanje in opravljeno delo.

Ob nastajanju samoupravnih sporazumov so mnogi opozarjali, je dejal Grčar, da manjka ustrezen sistem napredovanja, tak, ki seveda ne bi upošteval le službenih let, saj družba ne plačuje učitelja in šolo, pač pa delo učitelja in delo šole. Sprejeta je bila takrat misel, naj bi polni osebni dohodek učitelj prejemal takrat, ko je polno usposobljen, to pa je pri petnajstih letih prakse. Zato ne bi bilo prav, da bi moral učitelj čakati do upokojitve svoj polni osebni dohodek. Zdj pa to misel nekateri razumejo tako, da smo s tem trdili, je dejal Grčar, da po petnajstih letih delovne izkušnje več ne naraščajo. Očitno je torej, da zgolj z upoštevanjem službenih let sistema napredovanja ne moremo razrešiti.

Prav ta problem pa je zdaj v Sloveniji precej »vroč«, o njem z ogorčenjem prosvetni delavci pišejo članke na pisma na komisije za spremljanje samoupravnih sporazumov, na sindikate in na izobraževalne skupnosti. Zlasti starejši prosvetni delavci povezujejo s tem svojo pokojninsko usodo in smatrajo, da jim je bila odvzeta nadaljnja stimulacija. Čedalje več pa je takih prosvetnih delavcev, ki ob tej »vroči polemiki« pravilno povezujejo sistem napredovanja s sistemom dopolnilnega izobraževanja pedagoških delavcev. Slavko Grčar je predlagal, da bi po

sebna delovna skupina proučila sistem strokovnih nazivov, ki naj bi bili pogojeni s strokovnim izpopolnjevanjem. Proučiti pa bi tudi morali, kako bi posamezne strokovne nazive v samoupravnih sporazumih vrednotili, saj naj bi vsak strokovni

naziv dobil tudi določeno materialno stimulacijo.

Isrvi odbor Izobraževalne skupnosti je sklenil, naj bi sistem napredovanja pedagoških delavcev, pogojen s sistemom strokovnega izpopolnjevanja, izdelali že letos. Tako bi lahko predlagali spremembe v samoupravnih sporazumih za leto 1973 (za kar bo potrebno rezervirati dodatna sredstva). Kot je dejal LUDVIK ZAJC, predsednik izvršnega odbora: Končno bi tako spravili s poti kamen spotike – vrednotenje službenih let!

SONJA GAŠPERŠIČ

Dva sporazuma na prepihu

Predsedstvo republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije na svoji zadnji seji ni dalo soglasja k predlogom za spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov srednjih šol. Po obširni razpravi so predlagali izvršnemu odboru za vzgojo in izobraževanje, da s skupno komisijo za samoupravni sporazum srednjih šol ponovno obravnava predlog sprememb in ob tem tudi mnenje, ki ga je o njem izreklo predsedstvo.

POTREBNA STIMULACIJA

Sporazum za področje srednjega šolstva nalaga skupni komisiji, da pripravi predlog sprememb, tako glede vrednotenja posebnih delovnih pogojev kot glede določene udeležbe osebnih dohodkov na tistem delu dohodka, ki ga nekateri zavodi ustvarjajo z lastnim proizvodnim delom oziroma s storitveno dejavnostjo lastnih delavcev.

Predsedstvo je opozorilo, da zdaj predlagana merila za vrednotenje posebnih delovnih pogojev še niso dovolj usklajena s prevladujočimi rešitvami v sporazumih gospodarstva in družbenih dejavnosti.

Glede nakazanih rešitev v zvezi z udeležbo osebnih dohodkov na dohodku, ki je ustvarjen z lastnim proizvodnim delom oziroma s storitvami lastnih delavcev, pa so poudarili, da bo potrebno še pretehtati, ali je predlagana 10-odstotna udeležba najbolj primerna. Večja stimulacija delavcev pri

ustvarjanju tega dela dohodka je nujna, saj bi marsikatera šola brez njega močno stagnirala. Slišali smo na primer, da so lani šolske delavnice Tehniške šole Ljubljana namestile iz tega dela dohodka kar 91 % za akumulacijo. Večja stimulacija delavcev, ki soustvarjajo ta del dohodka zavodov, pa je potrebna ne nazadnje tudi zaradi preprečevanja tega kadra v gospodarstvo, ki mu lahko nudi že sedaj boljše zasluge. Seveda pa bi morale podpisnice sporazuma s svojimi internimi pravili o nagrajevanju določiti, da so na udeležbo od dohodka, ustvarjenega s proizvodnim delom ali s storitvami, upravičeni le tisti, ki so z lastnim delom ta del dohodka tudi soustvarjali.

Predlog za stimulacijo delavcev pri ustvarjanju dohodka z lastnimi storitvami v gostinskih izobraževalnih organizacijah temelji na načelu, ki velja sicer za gostinstvo (delitev na akumulacijo in povečane kalkulatvne osebne dohodke v določenem odnosu). Rešitev je dobra, le predlagana zgornja meja za povečanje KOD iz tega naslova je previsoka (40 %), čeravno se ravna po sporazumu za gostinstvo, ki pa je prav zaradi tega merila že deležen določene kritike.

Predsedstvo je tudi opozorilo, da dohodek od najemnin šolskih prostorov ni obravnavati kot storitev, marveč je denar iz tega naslova potrebno vračati v akumulacijo. Ljubljanska temeljna izobraževalna skupnost je že sprejela sklep, da se sred-

stva od različnih najemnin vračajo med družbena sredstva, s katerimi razpolaga skupnost.

KOLEKTIVI NAJ SE SAMI ODLOČIJO

Republiški odbor je prejel preko 20 pism, v katerih so na razne načine izražene kritične pripombe k samoupravnemu sporazumu za osnovne šole. Pa tudi v časnikih je bila vrsta člankov na to temo, zlasti v Prosvetnem delavcu, kjer bo predsedstvo zato tudi v celoti objavilo svoja stališča s tem v zvezi.

Prenekateri prosvetni delavec je ob burni polemiki vendarle pozabil na vrsto ugodnih posledic samoupravnega sporazumevanja: ne nazadnje, da so merila iz sporazuma postala družbeno priznana merila tudi za financiranje; da se v tem letu zaostanki osebnih dohodkov v osnovnih šolah bistveno zmanjšujejo v odnosu do gospodarstva in drugih družbenih dejavnosti (za učitelje s srednjo izobrazbo se letos v poprečju povečujejo kar za 24 %); da sporazumi uveljavljajo mnoga merila, ki prispevajo k izenačevanju pogojev dela itd. Ne bi smeli torej trditi, da se je po sprejemu sporazuma položaj v slovenskem osnovnem šolstvu poslabšal, so poudarili na predsedstvu.

Zahteve po višjem vrednotenju delovnega mesta učitelja z višjo izobrazbo so bile prisotne in utemeljivane že ob sprejemanju sporazuma, a zavrnjene, ker bi to pomenilo pre-

sejanje vrednosti, kot jo za ta izobrazbeni profil določa splošni družbeni dogovor. Primerjava samoupravnih sporazumov pa zdaj kaže, da so v posameznih primerih uveljavljene višje vrednosti (socialno zavarovanje, državna uprava). Zato predsedstvo soglaša, da se vrednost delovnega mesta učitelja z višjo izobrazbo poveča in se odmeri nekje v sredini razpona med učiteljem s srednjo in učiteljem z visoko izobrazbo.

Predsedstvo pa ne soglaša z zahtevami, da bi avtomatično poviševali osebne dohodke na osnovi delovnih izkušenj tudi po 15 letih službe. Meni, da bi napredovanje učiteljev v stroki potrebno povezati s sistemom strokovnega izpopolnjevanja in podeljevanja strokovnih nazivov, ki bo imel tudi finančne posledice. Zahtevali bodo, da ustreza strokovna organizacija pravočasno pripravi predlog takega sistema, da bi ga že leta 1973 lahko uveljavili.

Največ prepričljivih argumentov je seveda za to, da bi višje vrednotili delovno mesto učitelja s srednjo izobrazbo, ki je 5 let obiskoval učiteljske in opravljaj odgovorno pedagoško delo na stopnji razrednega pouka. Vrednotenje tega delovnega mesta bi bilo lahko za 10 % višje kot velja za delavce s srednjo izobrazbo v gospodarskih in družbenih dejavnostih, meni predsedstvo.

Pristojno komisijo za družbeno sporazumevanje bo predsedstvo seznanilo s težkim položajem nekvalificiranih in priučnih v šolstvu, katerih življenjski minimum je že ogrožen. Ta komisija naj bi skupaj z Zvezo sindikatov našla za te delavce neko rešitev tudi v primeru, če letos samoupravnih sporazumov ne bomo valorizirali.

Glede vrednotenja delovnega mesta ravnatelja, ki ga sicer imenuje družba, a se mu glede na izobrazbo priznava zelo različni KOD, po merilih iz splošnega družbenega dogovora o vrednotenju delovnih mest vodilnih delavcev, predsedstvo meni naslednje: znotraj osnovnega šolstva bi zanje morali uveljaviti tako vrednotenje, ki ne bi predpostavljalo formalne izobrazbe, pač pa odgovornost ravnatelja glede na število oddeikov.

Ob spreminjanju meril sporazuma bo vsekakor pomembno, na to predsedstvo opozarja, da bo skupna komisija sodelovala z vsemi 418 osnovnimi šolami in da bodo odločitev, dobre ali slabe, sprejeli kolektivni sami ter zanje tudi sami nosili polno odgovornost.

S. G.

Pred 1. majem je bil v Ljubljani redni letni občni zbor organizacije SAMOPOMOČI PROSVETNIH IN ZNANSTVENIH DELAVCEV SLOVENIJE. To organizacijo so ustanovili učitelji že leta 1898 in jo imenovali »Jubilejska Samopomoč«. Danes ima Samopomoč okrog 3.000 članov, njena osnovna dejavnost pa je pomagati svojem ob smrti člana.

Kljub močni fluktuaciji v gradbeništvu ima Splošno gradbeno podjetje Stavbenik iz Kopra na deloviščih na obalnem področju in v Ljubljani približno 1.000 zaposlenih. Od teh je kar 281 članov kolektiva, ki so v podjetju več kot 10 let. Prejšnji teden so imeli v Izoli manjšo slovesnost, kjer so 35 svojim delavcem podelili priznanja za 10, 15 in 20-letno delo v podjetju. — A. Agnič

Dolžniki, konec trgovanja z vami!

Dolgovi kupcev so se povzpeli ob koncu aprila na približno 300 milijonov dinarjev ● Železarna Ravne na Koroškem bo z vsemi kupci, ki so pozabili na dolgove, prekinila poslovne odnose

Kljub težavam zaradi pomanjkanja električne energije, starega železa in fero legur so dosegli v Železarni Ravne na Koroškem v prvih treh mesecih letos rekordno proizvodnjo — nad 102.000 ton skupne proizvodnje, kar je za 3,4 % manj, kot je predvideval plan. V razdobju januar — marec je dosegla ravenska Železarna nekaj nad 175 milijonov din realizacije, ali 4 % več, kot so računali. Za predvidevanji je najbolj zaostal

izvoz, saj so na tuje prodali le za 905.000 dolarjev izdelkov in tako dosegli za dobro četrtino manjši izvoz, kot so računali.

Kljub zadovoljivim proizvodnim rezultatom pa imajo v Železarni Ravne na Koroškem velike težave zaradi nelikvidnosti. Na začetku multilateralne kompenzacije so kupci dolgovali Železarni Ravne na Koroškem 250 milijonov dinarjev, ob koncu aprila pa so se dolgov kupcev

povečali že na okrog 300 milijonov dinarjev in vežejo 5-mesečno proizvodnjo Železarne Ravne na Koroškem. Med multilateralno kompenzacijo, po nepopolnih podatkih, kupci niso priglasili za 38 milijonov din obveznosti do Železarne Ravne na Koroškem. Z vsemi kupci, ki so pozabili na dolgove, bo Železarna Ravne na Koroškem prekinila poslovne odnose. (Ma)

Na 10 cicero

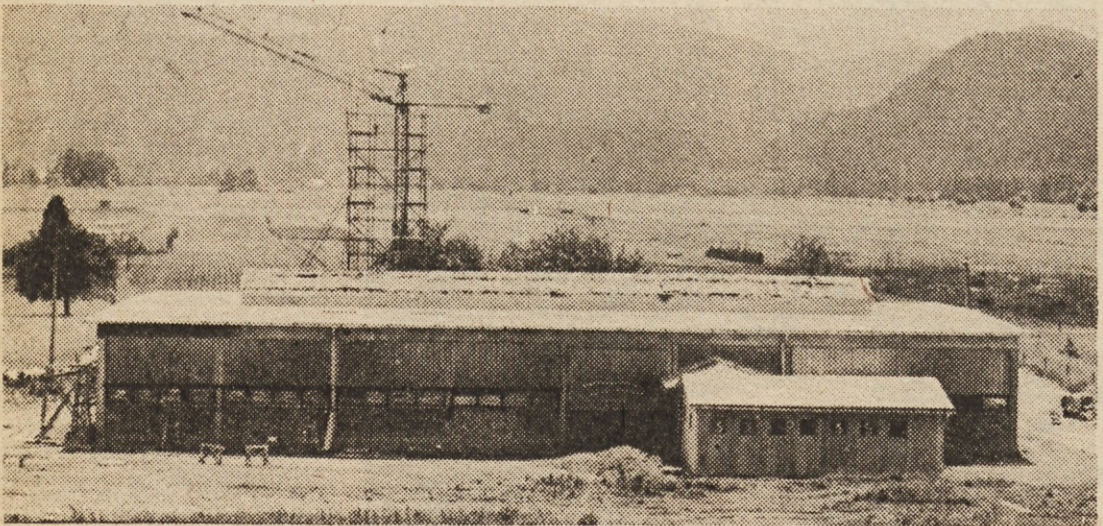
● MARIBOR

V mariborski tekstilni tovarni so se letos trudili, da bi bil najnižji osebni dohodek 1200 dinarjev. O tem so razpravljali tudi na delovni konferenci sindikalne organizacije. Predsednica tovarniškega odbora LUČKA FLORJANČIČ je v svojem poročilu poudarila, da je za obdobje od zadnjega občnega zbora do danes najpomembnejše, da so uspeli s samoupravnimi sporazumi razčistiti vsto negotovosti pri delitvi dohodka in osebnih dohodkov ter bistveno skrajšati razmerja pri osebnih dohodkih. Lani so dosegli najnižji osebni dohodek 1000 dinarjev na zaposlenega mesečno, ob tem pa so ustvarili za okrog 30 milijonov dinarjev skladov.

Na konferenci so v razpravi povedali, da bo v bodoče glavna skrb usmerjena v odpravo nelikvidnosti. Mariborska tekstilna tovarna ima že nekaj časa blokiran račun, saj ji dolžniki ne vrnejo skoraj 110 milijonov dinarjev. Obveznosti mariborske tovarne pa so za več kot polovico manjše. Če tega problema ne bodo čimprej rešili, grozi zaposlenim že junija izplačevanje 90-odstotnih osebnih dohodkov. Na delovni konferenci so zadovoljivo ocenili sedanjo organizacijo podjetja, glede samoupravljanja pa povedali, da so dosegli viden napredek z decentralizacijo upravljanja po obratih. D. P.

V petek, 22. aprila je bilo v Novi Gorici letošnje spomladansko javno žrebanje Ljubljanske banke. To žrebanje je bilo že petindvajseto, ki ga je priredila Ljubljanska banka za lastnike vezanih sredstev (hranilne vloge, devizni računi, stanovanjsko varčevanje). Teh je približno 120.000 in imajo vloženi nad 1.500 starih milijard dinarjev. Žrebanje so združili z zabavno glasbeno prireditvijo. Glavna nagrada (30.000 dinarjev) je šla v Beograd, pet večjih po 20.000 oziroma 30.000 dinarjev pa v Ljubljano, Beograd in Novi Sad. Vseh nagrad je bilo 3.999. — A. AGNIČ

V tovarni lahke ženske konfekcije OKUS v Radljah bodo letos izdelali za okrog 10 milijonov dinarjev ženskih oblek in halj. Močno bodo povečali tudi izvoz v Zvezno republiko Nemčijo, kjer je po njihovih izdelkih veliko poverševanje. Velik del proizvodnje proda tovarna tudi v Sloveniji in drugih jugoslovanskih republikah. Pri „Okusu“ že pripravljajo nekatere modele za jesen in zimo, ponovno pa bodo začeli izdelovati kravate. V novo tovarniško halo bodo v kratkem postavili nove šivalne stroje, zaposlili pa bodo še več novih delavk. — FOTO KW., TEKST V. R.

Mestni svet Zveze sindikatov Ljubljana

razpisuje

nagrade za izjemne dosežke pri razvijanju in krepitvi samoupravljanja za leto 1972

Mestni svet Zveze sindikatov Ljubljana podeljuje priznanja za posebne uspehe na področju razvoja teoretične misli in praktičnega uresničevanja samoupravljanja kot temeljnega družbenega odnosa.

Priznanja se podeljujejo vsako leto ob 27. juniju — DNEVU SAMOUPRAVLJAVCEV JUGOSLAVIJE z naslednjih področij:

1. teoretične misli — za izjemne dosežke v znanstveno-raziskovalni dejavnosti na področju samoupravljanja;
2. razvoja avtonomnega sistema v organizacijah združenega dela in samoupravnih skupnostih;
3. neposrednega uresničevanja samoupravljanja — ustvarjanje samoupravnih, humanih medsebojnih odnosov v delovnih kolektivih.

Nagrajeni so lahko posamezniki ali skupine. Predlog za podelitev priznanj mora vsebovati poleg podatkov o kandidatu tudi opis dela, zaradi katerega se ga predlaga in podrobne podatke, ki so potrebni za vsestransko in objektivno presojo uspešnosti dela kandidata.

Kandidate za priznanja lahko predlagajo osnovne organizacije sindikata, mestni odbori sindikatov delavcev strokovnih dejavnosti Ljubljane, družbene organizacije, strokovna društva, komisija za podelitev priznanj in občani.

Predloge za nagrade pošljite do 31. maja 1972. leta na naslov: Mestni svet Zveze sindikatov Ljubljana — komisija za podelitev priznanj za izjemne dosežke pri razvoju in krepitvi samoupravljanja.

Vse potrebne informacije daje tajništvo mestnega sveta Zveze sindikatov Ljubljana, Dalmatinova 4.

Več konkretnih nalog

Konec aprila je bila v Ljubljani druga seja Komisije za telesno kulturo, šport in rekreacijo pri Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije. Komisija je sprejela okvirni program svojega dela za letošnje leto in si za njegov začetek zadala že več konkretnih nalog.

Tako bo med drugim nemudoma upostavila stik z organiza-

torji rekreacije v delovnih kolektivih in se z njimi sestala na razširjeni seji že meseca maja. Omenjeno sejo bo komisija posvetila predvsem načrtovanju skupnih akcij s predstavniki delovnih organizacij, obenem pa jo bo izkoristila za posvet okoli regresiranja letnega oddiha zaposlenih. Dejstvo namreč je, da bi morali zaposleni vsaj delno

izkoristiti svoje proste dni v letu za oddih in rekreacijo, pa jim je to v številnih primerih — ponekod prav zaradi zgrešene politike regresiranja dopustov — povsem onemogočeno.

Že letošnje leto bo komisija poskrbela tudi za šolanje kadrov. Organizirala bo namreč tečaje za vodje rekreacije v delovnih organizacijah. Tečaji bodo večdnevni, terminov pa bo več, zato bodo tečaji dostopni vsem, ki jih bodo želeli obiskovati.

Člani komisije so tudi podprli zamisel, da bi že v letošnjem letu poskrbeli za izdajo priročnika, ki bi ga potrebovali vsi organizatorji rekreacije v delovnih kolektivih in drugod. Priročnik naj bi napisali naši najbolj poznani strokovnjaki na področju telesne kulture, ki o rekreaciji zaposlenih največ vedo.

Seveda člani komisije na omenjenem sestanku niso pozabili akcije TRIM. Ob sodelovanju strokovnih telesnovzgojnih in športnih organov in organizacij, občinskih zvez za telesno kulturo, društev Partizan in po-

sameznih strokovnjakov bo komisija aktivirala še tiste delovne organizacije, ki se doslej niso vključile v akcijo oziroma so se odzvale v premajhnem številu. V ta namen naj bi komisija poskrbela za dodatne posvete, ki bi obravnavali le akcijo TRIM. Podpirala bo tudi izgradnjo TRIM stez v prirodi, gradnjo kondicijskih TRIM kabinetov v posameznih delovnih organizacijah ali v njihovi neposredni bližini itd., itd.

Dosedanji poizkusi načrtnega dela komisije počivajo na dokaj skromnih podatkih o tem kaj je bilo doslej že storjenega na področju telesne vzgoje, športa in rekreacije med delovnimi ljudmi. Tudi razpoložljive analize in podatki ter izkušnje iz zamejstva ne predstavljajo dovolj trdnega temelja za resno delo komisije v prihodnje, zato bo le ta poskrbela za raziskovalno delo na tem področju — za začetek le za obširno analizo — da bi lahko perspektivni program dela slonel zares na natančnih in konkretnih podatkih in ne le na domnevah.

A. Ul.

TRIM STEZA

Kot drugod v Sloveniji so se tudi prebivalci laške občine vključili v gibanje TRIM. Občinski sindikalni svet je na zadnji seji predsedstva sklenil posvetiti večjo pozornost telesni krepitvi in rekreaciji. Prvi korak k temu je že iskanje primernega prostora za TRIM stezo. Skupaj s telesnovzgojnimi delavci pa imajo težave, kajti v mestu, ki je stisnjeno med griči, ni lahko najti ustreznega prostora, ki bo vsem dostopen in obenem primeren za rekreacijo.

M. B.

Letne TRIM igre olimpiada posameznika

TRIM IGRE so športna tekmovanja za vsakogar, za velike in majhne, za stare in mlade, za ženske in moške, fante in dekleta. Vsak si lahko poišče svojo panogo izmed mnogih športnih zvrsti. Na olimpijskih igrah 1972 v Muenchnu se bodo najboljši na svetu borili za medalje — vaša olimpiada pa so TRIM IGRE — ki niso tekme za medalje in vrhunske dosežke, pač pa tekmovanje za zdravje, telesno krepitev in zdravo srce — za osebno srečo in zadovoljstvo. Nihče ne zahteva članstvo v katerikoli športni zvezi. Prisotnost in udeležba sta vse.

Tudi v Ljubljani so se začele letne TRIM igre. Pred dnevi je bil v organizaciji Komisije za rekreacijo in Mestne zveze za telesno kulturo Ljubljana turnir v malem nogometu za ekipe iz delovnih kolektivov. To je že drugo leto, ko teče redna in organizirana TRIM dejavnost članov delovnih kolektivov. Ker so z TRIM seznanjeni že mnogi ljudje, se je tudi zanimanje za športno razvednilo občutno povečalo. To spoznanje je komisijo za rekreacijo pripeljalo do tega, da je z rekreacijsko aktivnostjo pričela že zelo zgodaj.

Program obsega športne panoge, ki jih goji največ delovnih ljudi, poleg tega pa bomo vključili v program tudi plavalne tečaje za odrasle neplavalce. Letni program TRIM iger bo tekel skozi vse leto, v zimskem času pa bo prešel v aktivnosti na snegu.

Seveda iščemo tudi nove oblike rekreacije, kot so družinsko tekmovanje VELESALOM JANA, nedeljske TRIM SKI proge, družinsko plavanje JANA, letne TRIM steze in še nekatere druge, kjer se lahko športno udejstvuje cela družina in ne le posameznik. Za katerikoli od aktivnosti, ki so v programu TRIM, se lahko prijavite pisмено ali po telefonu MESTNI ZVEZI ZA TELESNO KULTURO, LJUBLJANA, TABOR 14, tel. 322-529, kjer dobite tudi vse druge informacije.

JOŽE DROBNIČ

V NOVI GORICI SO SE ZAČELE DIS 72

VELIKA UDELEŽBA

Tudi letos bodo v Novi Gorici v organizaciji Občinskega sindikalnega sveta in Občinske zveze za telesno kulturo Nova Gorica delavske športne igre DIS 72.

Po prijavah sodeč, ki so bile zaključene v teh dneh, je upati, da bo lanski rekord znatno presežen. Sklepamo lahko, da bodo letošnje občinske sindikalne igre najbolj množične doslej. To pa je obenem najbolj razveseljiva ugotovitev, saj tudi v bodoče mora biti edino geslo takih športnih manifestacij „čimveč zaposlenih na športna tekmovanja“.

Letos bodo tekmovali moški v malem nogometu, odbojki, košarki, namiznem tenisu, šahu, streljanju, rokometu, balinanju in kegljanju, ženske pa v odbojki, namiznem tenisu, atle-

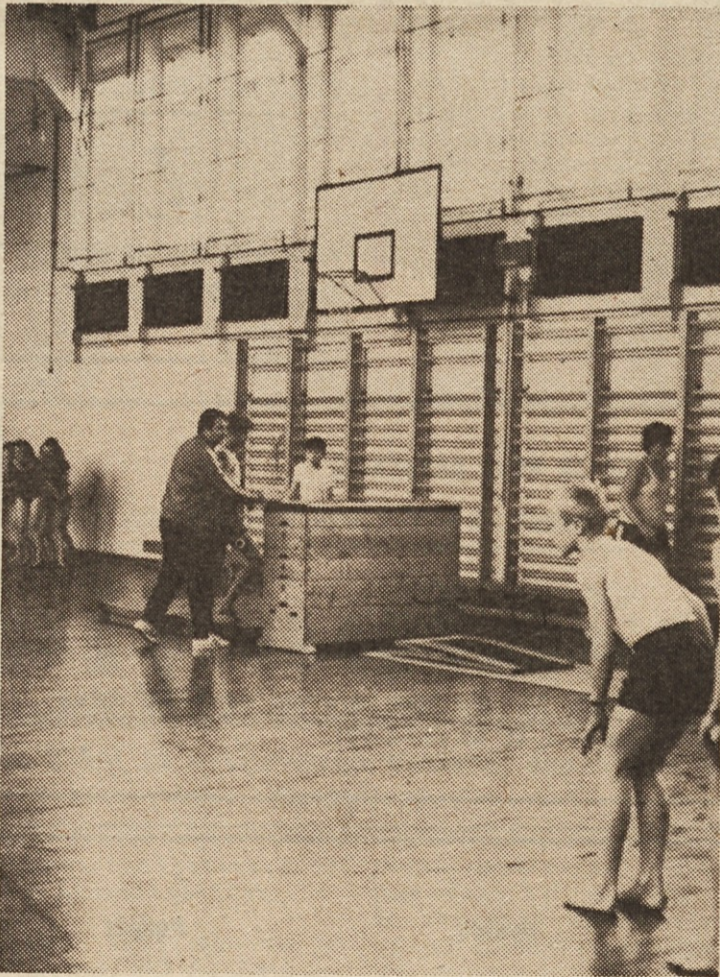
tiki, kegljanju in streljanju.

Prijavljenih je 25 delovnih organizacij iz vse občine, po številu ekip pa so najmočnejše Salonit Anhovo, Soške elektrarne iz Nove Gorice, Grosist iz Šempetra in Meblo iz Nove Gorice.

Igre se bodo začele takoj po

prvomajskih praznikih in bodo trajale nekako do konca junija. Kot zanimivost naj omenimo tudi to, da se igre ne bodo odvijale le v Novi Gorici, temveč tudi v Šempetru in Anhovem, kar nedvomno pomeni še dodatno propagando za DIS 72.

R. K.

Ura šolske telesne vzgoje na šoli v Goriških Brdih

MG

Letošnje, tradicionalne delavske sindikalne športne igre slovenskega elektrogospodarstva bodo v središču revirjev. Izvedbo teh iger so zaupali kolektivu trboveljske termoelektrarne, kjer so že ustanovili poseben odbor, ki bo poskrbel za primerno organizacijo tega pomembnega srečanja, ki bo v dneh, ko v Trbovljah slavijo tudi občinski praznik.

Pričakujejo, da bo letos sodelovalo na teh igrah še več tekmovalcev, pomerili pa se bodo kar v osmih disciplinah. Gostitelji bodo seveda storili vse, da bi se tekmovanja odvijala brez zastojev in da bi se udeleženci prijetno počutili v središču zasavskih revirjev. Pričakujejo tudi, da bo v dneh športnih iger tudi nekaj kulturnih in drugih prireditev.

—m—

SINDIKALNE ŠPORTNE IGRE V LITJI

Komisija za šport in rekreacijo pri litijskem občinskem sindikalnem svetu je za 4. delavske sindikalne športne igre razpisala tekmovanja v balinanju, namiznem tenisu, malem nogometu, šahu, odbojki, streljanju, kegljanju, košarki in rokometu. Prijave je komisija sprejemala do konca marca. Poleg tega je komisija imenovala tudi odbore za vsako vrsto tekmovanja in določila igrišča za nastope.

Kaže torej, da bodo letošnje delavske športne igre v Litiji prav tako uspešne, kot so bile doslej.

—m—

14. MAJ PRAZNIK MLADOSTI NA VRHU TRIGLAVA

Vsakoletna triglavska mladinska Titova štafeta, letos je že jubilejna (srebrna), je praznik in posebno doživetje mladih ljubiteljev in obiskovalcev gora in še prav posebej Triglava in njegove soseščine. Skozi romantično dolino Krme, iz Bohinja preko Uskovnice in skozi Voje na Velo polje in skozi dolino Vrat radi prihajajo k Triglavu pisane reke veselih in praznično razpoloženih delovnih ljudi in mladine.

V času največjega trpljenja našega naroda je postal Triglav simbol boja. Vsa štiri leta borbe je vihrala na vrhu Triglava slovenska zastava.

Pred 25. leti, 21. maja leta 1948, so jeseniški planinci organizirali prvo mladinsko triglavske Titove štafete. Od tedaj dalje povabijo jeseniški planinci, plezalci in alpinisti skupaj s gorskimi vodniki in gorskimi reševalci vsako leto vso slovensko javnost, še posebej pa prav

ljubitelje Triglava, da se množično udeležijo vsakoletne mladinske triglavske Titove štafete.

Tako kot vsako leto bodo ponesli slovenski gorniki tudi letos že 25. čestitke in pozdrave s najlepšimi željami predsedniku Titu. Letošnji pohod bo prav gotovo množičen in slovesen. Po dosedanjih pripravah in prijavah lahko pričakujemo, da bo letošnji praznik na vrhu Triglava prava planinska manifestacija. Pozdravno pismo s čestit-

kami in pozdravi je že napisano, prav tako pa je podjetje Drago Višnar iz Jesenic že izdelalo in darovalo mojstrsko izdelano štafeto palico po osnutkih stalnega organizatorja triglavske Titove štafete. Letošnja štafeta palica je izdelana v znamenju 80-letnice maršala Tita, 25. triglavske štafete in 60-letnice ustanovitve naše Gorske reševalne službe (1912–1972).

Priprave za uspešno množično izvedbo letošnje triglavske,

mladinske Titove štafete so ste kle letos pravočasno in so natele na vsesplošno odobravanje in navdušenje pri vseh matičnih planinskih društvih, mladinskih in alpinističnih odsekih in postajah gorske reševalne službe širom po Sloveniji. Pobo alpinističnega odseka planinskega društva Jesenice so pozdravile tudi vse druge taborniške, smučarske in telesnovzgojne organizacije na Gorenjskem in v Sloveniji sploh. ŽURO

Še je čas, da se vključite v naše nagradno žrebanje. Ne pozabite: Delavska enotnost vas sproti seznanja z najnovejšimi dogodki v vašem kolektivu, v vašem kraju, posreduje vam zanimivosti iz drugih kolektivov in iz drugih krajev, razen tega pa vas tudi nagradi. Postanite tudi vi njen naročnik! Izpolnite naročilnico in nam jo pošljite!

PRVA SEJA NOVOIZVOLJENEGA OSREDNJEGA DELAVSKEGA SVETA ZASAVSKIH PREMGOVNIKOV

ZA MODERNIZACIJO ŠE NI DENARJA

Na prvi seji, ki je bila pred prazniki, je osrednji delavski svet razpravljal o letošnjem finančnem načrtu in ga potrdil. Podatki o trimesečnem poslovanju so razmeroma ugodni, ven-

dar so opozorili, da je za njimi zimski čas, ko je povpraševanje po premogu znatno večje, kot pomladi ali poleti. Povprečni osebni dohodek na zaposlenega v prvem četrtletju je znašal

2026 din; sem so všeti tudi za-
služki za sobotno obratovanje,
brez njih pa bi bil povprečni
osebni dohodek samo okoli
1800 din na mesec. Za moder-
nizacijo rudnikov in naprav v
njih bi v podjetju potrebovali
okoli 111 milijonov din. Sred-
stev seveda še nimajo zagotov-
ljenih in niti ne vedo, kdaj
lahko računajo nanje.

Ostane dohodka po zaključ-
nem računu gospodarjenja za
leto 1971 v višini nekaj nad 7
milijonov din je osrednji delav-
ski svet razdelil med številne
porabnike. Med drugimi je izro-
čil dva in pol milijona za leto-
vne rudarjev in drugih zapo-
slenih v podjetju, 250.000 din
je namenil za solidarnostni
sklad, iz katerega izplačujejo
enkratne letne podpore svojcem
smrtno ponesrečenih rudarjev,
pol milijona din so namenili za
posojila rudarjem, ki gradijo
svoja stanovanja, 150.000 din
pa je prejel rudniški sindikalni
odbor zasavskih premogovnikov
za razne akcije. Pozabili niso na
preventivno zdravljenje rudar-
jev, za kar so namenili letos
200.000 din. Za štipendije pa
bo na voljo letos 600.000 din.
-m-

Solidarno so vpisali posojilo

Delovni kolektiv tovarne dušika v Rušah se je sistema-
tično lotil gradnje stanovanj za člane te delovne skupnosti.
Sedaj gradijo 55 zasebnih stanovanjskih hiš in blok, v kate-
rem bo 20 stanovanj. Po dograditvi hiš bodo njihovi novi
stanovalci izpraznili 47 tovarniških stanovanj, ki jih bodo
dobili potem delavci z najnižjimi osebnimi dohodki. Skoraj
vsi člani delovne skupnosti tovarne dušika so vpisali za tri
leta brezobrestno posojilo ter tako zbrali denar sproti oroča-
jo pri banki. Sporazumno z mariborsko kreditno banko so
organizirali v tovarni „interni“ banko, ki daje vlagateljem
vezanih sredstev dodatne obresti iz sklada skupne porabe.
Nekaj denarja dobijo tudi iz predplačila najemnin od tistih
zaposlenih, ki bodo dobili stanovanje v bloku ali pa ga bodo
zamenjali za boljše. Predplačila bodo potem obračunavali
z nižjo najemnino. Eden izmed virov sredstev je tudi denar
graditeljev. Tako bodo skupaj zagotovili za stanovanjsko
gradnjo približno 15 milijonov dinarjev.

V konkretnem primeru je postopek takšen. Če se član
kolektiva Tovarne dušika odloči za gradnjo, mora takoj po-
ložiti 40.000 dinarjev gotovine, enako vsoto pa mu v nasled-
njih treh letih mesečno odtegnejo pri osebnem dohodku,
vsak mesec po 110 dinarjev. Pri gradnji hiše mora vsak gradi-
telj sam opraviti vsa končna dela, katerih vrednost znaša
približno 15 odstotkov predračunske vrednosti hiše. Nato pa
dobi še 200.000 dinarjev posojila, in sicer zato, ker je že prej
vplačal 80.000 dinarjev in je podjetje ta denar oročilo pri
banki, ki bo na tej osnovi odobrila kredit.

D. P.

NAROČILNICA ZA NOVE NAROČNIKE

Naročam Delavsko enotnost

Ime in priimek: .....

Točen naslov: .....

Naročnino za 12 mesecev v znesku 26.- din bom poravnal na tekoči račun
ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Ime in priimek

Naslov

Podpis

- 1 .....
- 2 .....
- 3 .....
- 4 .....
- 5 .....

Vsak novi naročnik potrdi zbiralcu naročnikov s podpisom svoj pristanek in
sam vplača naročnino za 12 mesecev na tekoči račun ČZP Delavska enotnost,
Ljubljana, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Ime, priimek in točen naslov zbiralca naročnikov:

Pionirji na svojem pohodu ob žici okupirane Ljubljane vsako leto obiščejo tudi spomenik talcev Gramozni jami.

OBISK NA GRADBIŠČU NOVE TOVARNE IVERNIH PLOŠČ V OTIŠKEM VRHU PRI DRAVOGRADU

Zelena luč za montažna dela

Inozemska oprema za novo tovarno v Otiškem vrhu že prihaja ● Dinamika operativnega načrta ● Prve iverne plošče iz Otiškega vrha že ob koncu leta

Zaradi premajhne domače proizvodnje ivernih plošč in omejenega uvoza v Jugoslaviji že nekaj časa primanjkuje iveric. Zato smo bili te dni, spričo vrveža na gradbišču nove tovarne ivernih plošč v Otiškem vrhu pri Dravogradu, resnično zadovoljni.

Sredi lanskega leta so se združeni investitorji – Lesno industrijsko podjetje Slovenj Gradec, Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec ter ljubljanski Slovenijales odločili, da postavijo v Otiškem vrhu pri Dravogradu tovarno ivernih plošč z obratom za oplemenitenje plošč. S to novo tovarno naj bi na Koroskem v večji meri izkoristili veliko naravno bogastvo – les, bila pa naj bi tudi osnova za hitrejši razvoj industrije za predelavo lesa v Mislinjski, Mežiški in Dravski dolini.

Kot je povedal diplomirani inženir Tone Potočnik iz LIP Slovenj Gradec je mogoče pričakovati, da bodo prišle prve iverne plošče iz te nove tovarne v Otiškem vrhu že ob koncu tega leta. Redna proizvodnja pa mora steči v začetku novega, 1973. leta.

Tvrška Siempelkamp iz Krefelda v Zvezni republiki Nemčiji, ki bo dobavila vso potrebno uvozno opremo, je v Otiški vrh pri Dravogradu že poslala prvo opremo. Ker so temelji za glavno stiskalnico pripravljani,

so pred dnevi že začeli z montažnimi deli. Te dni so začele prihajati tudi že pošiljke strojev in druge opreme, tako da bodo sredi maja začeli že z glavno montažo. Montažo opreme in uvoza je prevzela mariborska Hidromontaža, ki je tudi dobavitelj domače opreme.

Gradbena dela in dobava opreme so torej v polnem teku. Gradbeno podjetje Dravograd, ki skupaj s soizvajalci opravlja gradbena dela, bo do srede maja pripravilo vse temelje za postavitev strojev. Pripravljajo že zunanje temelje za objekte za pripravo iverje in za predelavo lesa. Do nove tovarne je položen tudi že industrijski tir, utrjujejo pa še zunanje površine za skladišče lesa.

V novi tovarni ivernih plošč z obratom za oplemenitenje plošč v Otiškem vrhu pri Dravogradu bodo od 170 zaposlenih izdelali na leto v 250 delavnikih 70.000 kubičnih metrov ivernih plošč. Ob povečanju števila delavnikov pa bo mogoče proizvodnjo povečati na okrog 100.000 kubičnih metrov, saj bo tovarna v Otiškem vrhu največji proizvajalec ivernih plošč pri nas.

Omeniti velja še, da bodo v Otiškem vrhu na začetku oplemenitili najmanj 20.000 kubičnih metrov ivernih plošč, in sicer z dekor papirji, folijami in plemenitimi fumirji. Kupcem pa bodo, če bodo to želeli, pošiljali oplemenitene iverne plošče v zelenih merah. (EK)

OBČINSKI SVET ZVEZE SINDIKATOV VRHNIKA

**OBČINSKA KONFERENCA ZKS VRHNIKA
OBČINSKA KONFERENCA SZDL VRHNIKA
OBČINSKA KONFERENCA ZMS VRHNIKA
SKUPŠČINA OBČINE VRHNIKA
OBČINSKI ODBOR ZB VRHNIKA**

ČESTITAJO VSEM OBČANOM
ZA NJIHOV OBČINSKI PRAZNIK!